

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра іноземної філології та перекладу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З АНТРОПОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В
АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ЕТИМОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАД»**

Здобувача вищої освіти

2курсу, групиФ-21в(м),

спеціальності035«Філологія»

освітньої програми

«Германськімовиталітератури

(переклад включно),

перша–англійська»

вечірньої форми навчання

СофіїРЕМЕНЯК

Науковий керівник

канд.пед.наук,доцент

НаталіяГАВРИЛЮК

Науковий консультант

канд.філол.наук,доцент

НаталіяТИМОЩУК

Гарантосвітньоїпрограми

д-р.філол.наук, професор

НаталіяІВАНИЦЬКА

Вінниця2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНТРОПОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	7
1.1 Фразеологізми з антропонімічним компонентом: теоретичний аспект.....	7
1.2 Етимологія фразеологізмів з антропонімічним компонентом.....	19
1.3 Особливості перекладу фразеологізмів з антропонімічним компонентом.....	21
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2 ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНТРОПОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	28
2.1 Аналіз фразеологізмів з антропонімічним компонентом за походженням.....	28
2.2 Способи перекладу англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом українською мовою.....	46
Висновки до розділу 2.....	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Одним із найважливіших досягнень лінгвістики є розуміння мови як засобу спілкування, мислення та пізнання. Вона передає уявлення про світ з лінгвокультурного аспекту та функціонує як інструмент об'єктивації індивідуальної свідомості. Основні досягнення людської пізнавальної діяльності, багатовікова та безцінна мудрість народу, його практичний досвід, знання й уявлення про навколишній світ, зокрема місце людини в ньому, зберігаються у створеній нею картині. Ці надбання найповніше віддзеркалені у фразеології, де кожна лексема, що має велике значення у вербалізації концептів, змальовує об'єктивну дійсність у світосприйнятті певної культурної спільноти. Пласт фразеологічної лексики зберігає національно-культурні особливості конкретного лінгвокультурного простору, розкриває сутність етнічної спільноти, а також передає унікальний національно-культурний скарб поколінь [11, с. 4].

Актуальність теми дослідження. Важливе місце у фразеології будь-якої мови посідають фразеологізми з антропонімічним компонентом, основою якого є антропонім (власна назва людини). Ці особливі мовні одиниці надають різні емоційно-експресивні й оцінні значення, а також відображають етнічне, соціально-політичне, історико-культурне життя народу, його спосіб мислення та багатовікову історію. Антропоніми виділяють особистість серед інших, підкреслюючи її зовнішність і характер, визначають її соціальний статус і важливість у системі соціальних відносин. Вони охоплюють усі компоненти суспільного розвитку – релігію, історію, культуру, фольклор, освіту, науку, економіку, політику тощо. Саме це робить їх цінним джерелом для історико-пізнавальних і теоретико-мовознавчих досліджень у мовознавстві [37, с. 5].

З огляду на поширеність і важливість власних імен у мовному середовищі, необхідно володіти фоновими знаннями, оскільки різниця між

різними культурами часто створює більше проблем для перекладача, ніж різниця в мовній структурі. Детальне вивчення фразеологізмів з антропонімічним компонентом, що містить також й етимологічне дослідження, необхідне для здійснення їх правильного тлумачення й адекватного перекладу.

Мова є складною та динамічною системою, яка постійно змінюється та розвивається. Процес її формування й удосконалення ніколи не припиняється, але водночас вона втілює стабільність, цілісність, автентичність і велику спадщину мовних феноменів, які залишаються незмінними. Одним із цих явищ є фразеологія, яка постійно привертає увагу мовознавців у сучасній лінгвістиці. Дослідженням фразеологізмів займалися такі мовознавці: Я. А. Баран [4], В. М. Білоноженко [36], П. С. Дудик [16], О. І. Панченко [28], Л. Г. Скрипник [32], Ш. Баллі [39], С. Гріс [49], Л. Сміт [57] та інші. І. В. Корунець [22] і В. І. Карабан [21] – видатні мовознавці-перекладачі, які виявили неабияку увагу до питань перекладу, зокрема фразеологічних одиниць. Об'єктами досліджень також стають різні розділи мовознавства, які мають особливі зв'язки з фразеологічною наукою. Окремою галуззю ономастики є антропоніміка, яка досліджує створення антропонімів (власних назв людей), основні способи номінації особи, перетворення апелятивів в антропоніми та навпаки, хронологічні характеристики цих одиниць, їх зміни під час виникнення різноманітних форм найменувань, словотвір багатоманітних класів, функціонування власних назв людей у мові на різних етапах її розвитку [8, с. 6]. Важливий внесок у дослідження антропонімів і фразеологізмів з антропонімічним компонентом зробили такі українські та зарубіжні лінгвісти: О. В. Арделян [3], В. М. Білоноженко [36], Р. П. Зорівчак [19], Л. О. Кравченко [24], П. П. Чучка [37, 38], М. Кемпбелл [44], П. П'єріні [55] та інші.

Метою наукової роботи є дослідження англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом, їх етимологічних особливостей, а також способів перекладу українською мовою.

Цією метою зумовлені такі **завдання дослідження**:

- 1) розглянути поняття «фразеологія» та «фразеологізм» у мовознавстві;
- 2) навести основні ознаки, функції та класифікації фразеологізмів;
- 3) розглянути поняття «ономастика» і основні групи онімів (власних назв);
- 4) дослідити поняття антропоніміки й антропоніма, його групи (види), структурно-семантичні особливості, ознаки, функції та роль у фразеології;
- 5) розкрити сутність фразеологізму з антропонімічним компонентом;
- 6) проаналізувати етимологічні класифікації фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом;
- 7) розглянути способи перекладу антропонімів і фразеологізмів з антропонімічним компонентом;
- 8) провести аналіз англійських фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом за походженням;
- 9) здійснити перекладацький аналіз фразеологізмів з антропонімічним компонентом.

Об'єктом наукового дослідження є фразеологізми з антропонімічним компонентом в англійській мові.

Предметом дослідження є англійські фразеологізми з антропонімічним компонентом, їх етимологія та переклад українською мовою.

Матеріалом дослідження є вибірка 327 англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом.

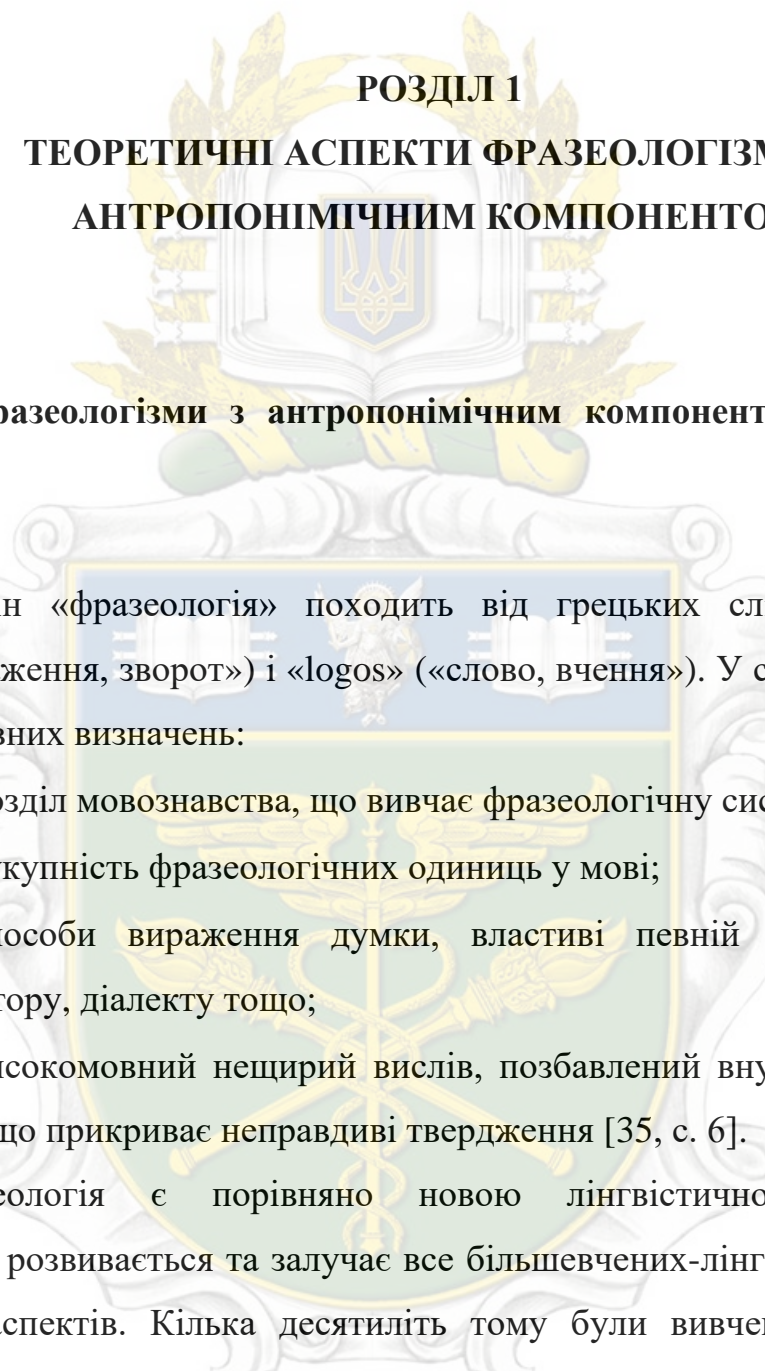
У роботі було використано такі основні методи дослідження: теоретичний аналіз і синтез, метод суцільної вибірки, описовий метод, етимологічний і перекладацький аналізи, а також метод кількісного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом, що охоплює їх етимологічні та перекладацькі аспекти.

Практична цінність роботи полягає у тому, що отримані результати можуть бути використані у процесі роботи перекладача, розробки теоретико-практичних посібників або курсів із загального мовознавства, лексикології та перекладознавства, а також при написанні наукових робіт.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовані на XIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України» 18 квітня 2024 року[30] та на IX Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації» 4 жовтня 2024 року[31].

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНТРОПОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

1.1 Фразеологізми з антропонімічним компонентом: теоретичний аспект

Термін «фразеологія» походить від грецьких слів «phrasis» («вираз, спосіб вираження, зворот») і «logos» («слово, вчення»). У сучасній мові існує низка основних визначень:

- розділ мовознавства, що вивчає фразеологічну систему мови;
- сукупність фразеологічних одиниць у мові;
- способи вираження думки, властиві певній соціальній групі, якомусь автору, діалекту тощо;
- високомовний нещирий вислів, позбавлений внутрішнього змісту, або такий, що прикриває неправдиві твердження [35, с. 6].

Фразеологія є порівняно новою лінгвістичною дисципліною, яка активно розвивається та залучає все більше вчених-лінгвістів до вивчення її різних аспектів. Кілька десятиліть тому були вивчені основні засади фразеології, що дали можливість відокремити її від лексикології, стилістики та синтаксису [4, с. 7].

Об'єктом вивчення фразеології є фразеологізми. У лінгвістиці є понад двадцять різних визначень фразеологічної одиниці, але жодне з них ще не набуло загального визнання та поширення у світі. Багато мовознавців

вважають, що визначення фразеологізму є настільки ж складним, як і визначення слова [11, с. 129].

Замість назви «фразеологізм» науковці часто використовують інші: фразеологічна одиниця (ФО), фразеологічний зворот, стійке словосполучення, фразеологічне зрощення, фразеологічний вислів, фразема, ідіома тощо.

Загальновідомо, що термін «фразеологізм» («phraseologie») вперше ввів у лінгвістику швейцарський мовознавець Шарль Баллі. За словами лінгвіста, фразеологічна єдність утворюється у тому разі, коли слова, які входять до складу словосполучень, втратили самостійне значення, і виникає зовсім нове, яке не є сумою значень компонентів [39, с. 74]. На думку Л. Г. Скрипник, фразеологія вивчає стійкі сполучення двох і більше слів, які формують семантичну цілість та відтворюються в мовленні як готові словесні формули [32, с. 7]. В. М. Білоноженко стверджує, що мовна одиниця передає специфічне фразеологічне значення, яке здебільшого виникає через метафоричне переосмислення вільного словосполучення. Вона має граматичні категорії та постійний відтворюваний склад компонентів, які втратили лексичну самостійність. До того ж фразеологічна одиниця виступає членом речення [36, с. 4]. Л. М. Пелепейченко визначає фразеологічний зворот як усталене в складі та структурі, відтворене предикативне чи непередикативне сполучення слів, що відзначається ступенем цілісності й ідіоматичністю значення [29, с. 24]. Згідно з поглядами О. І. Панченко, фразеологічні одиниці є стійкими словосполученнями, які втрачають первісні реалії та набувають нового метафоричного значення [28, с. 125-149]. О. Є. Соболевська розглядає фразеологізм як окрему мовну одиницю, яка вирізняється фразеологічним значенням, компонентним складом, граматичними категоріями, експресивністю та відтворюваністю [33, с. 10]. Лінгвіст С. Гріс зазначає, що фразеологізм – форма лексичної одиниці, що поєднується з одним або кількома додатковими мовними елементами різних

видів, функціонуючи як одне семантичне ціле у реченні [49, с. 6]. Англійський фразеолог Л. Сміт використовує термін «idiom» («ідіома») у його вужчому значенні, позначаючи фрази, які є мовленнєвими аномаліями. Він вважає, що вони порушують правила граматики чи закони логіки [57, с. 168].

З огляду на визначення фразеологізмів у мовознавстві, виділяємо їх основні ознаки: семантична цілісність, відносна постійність компонентного складу та структури, відтворюваність, образність, метафоричність, однакова синтаксична функція тощо.

Отже, відповідно до наведених визначень і ознак, можна з упевненістю сказати, що фразеологізми – це стійкі сполуки слів, що характеризуються лексико-граматичною нерозривністю, постійністю, відтворюваністю, образністю та метафоричністю. У науковій роботі ми використовуємо синоніми до слова «фразеологізм» – «фразеологічна одиниця» і «фразаема».

Фразеологічні одиниці виконують різноманітні функції, які детально висвітлені в працях українських лінгвістів В. Д. Ужченко та Д. В. Ужченко. Розглянемо основні з них:

1. Номінативна. Фразеологізми часто використовують для позначення властивостей явищ і предметів для уникнення повторів. Вони дають змогу влучно й образно позначити референтну ситуацію. Наприклад, *Pandora's box* – скриня Пандори;

2. Емоційно-експресивна. Фразеологізми виражають емоційний стан людини, її ставлення до висловлюваного чи конкретної ситуації. Фразеологічні одиниці, що виконують вищезазначену функцію, містять у собі компонент оцінки, демонструють позитивні або негативні почуття, передають настрій, надають додаткового семантико-стилістичного забарвлення. Наприклад, *all my eye and Betty Martin!* – дурниця/нісенітниця!;

3. Оцінна. Мовець використовує фразеологізми для висловлення суб'єктивного ставлення до об'єкту, надаючи йому позитивну, нейтральну

або негативну оцінку; виражаючи схвалення, прихильність, радість, співчуття, презирство, відразу, тривогу, засудження, висміювання тощо. Наприклад, *Buckley's and none* – мало або зовсім немає шансів;

4. Прагматична. Фразеологізми слугують засобами для зацікавлення та привернення уваги, здійснення впливу на адресата: *agree my Aunt Fanny!* – чорта/дідька лисого я погоджусь!;

5. Функція портретної характеристики, зображення зовнішнього вигляду людини. Змалювання зовнішності людини має «дуже розгалужені спектри висловів». Ця функція полягає у вербалізації об'єктивного спостереження або суб'єктивного ставлення: *plain Jane* – неприваблива дівчина чи жінка;

6. Функція передачі внутрішніх якостей людини. Фразеологізми часто використовуються для вираження як позитивних, так і негативних рис характеру особистості: *(as) game as Ned Kelly* – не з заячого пуху;

7. Функція відтворення внутрішнього стану людини. Фразеологічні одиниці описують психічний стан особистості, її переживання, настрої та почуття: *between Scylla and Charybdis* – між Скіллою/Сциллою і Харібдою;

8. Функція створення гумору та сатири. Деякі фразеологічні звороти надають мові неповторний і жартівливий колорит: *little Mary* – шлунок [35, с. 202-206].

Отже, фразеологізми – ефективний мовний засіб вираження думок, оцінок, ставлень, емоцій і почуттів. Вони значно збагачують як усний, так і письмовий дискурс будь-якої мови.

Дослідженням класифікації фразеологізмів активно займалися такі видатні українські та зарубіжні мовознавці: Д.Х. Баранник [5], Л.Г. Скрипник [32], П. С. Дудик [16], А. Маккай [52], Ч. Фернандо [47], В. Фляйшер [48] та інші.

Відомо, що фразеологічні одиниці класифікують за різними принципами. Зважаючи на це, виділяють структурно-семантичну,

семантико-граматичну, морфологічну, функціональну, генетичну класифікації, а також ті, що побудовані за історичною еволюцією семантики, за принципом стратифікації мови, за ступенем ідіоматичності значення тощо (додаток А).

Отже, завдяки дослідженням вчених-лінгвістів та їх класифікаціям ми маємо можливість краще з'ясувати природу фразеологічних одиниць (наприклад, семантичний, граматичний, функціональний, генетичний аспекти), а також їх місце й особливості у функціонуванні мовної системи.

Фразеологія тісно пов'язана з іншими науками, зокрема з ономастикою (з грецької «onomastike» – «мистецтво давати імена»), яка вивчає будову онімів (власних назв), їхню системну організацію, функціонування, походження та розвиток [24, с. 17].

О. В. Бока наголошує на тому, що власні назви є культурно-історичними та мовними індексами, а також джерелом вивчення лексичного багатства мови, адже вони описують назви предметів, явищ і понять [6, с. 15].

За українським мовознавцем М. П. Кочерганом, оніми поділяються на такі групи: антропоніми (власні назви людей), етніміми (назви етнічних груп людей), ергоніми (назви установ, організацій, спілок тощо), зооніми (клички тварин), хрононіми (назви, що позначають часові відрізки часу чи історично важливі події), ідеононіми (назви об'єктів культури, мистецтва чи науки, які мають духовно-інтелектуальну цінність), хрематоніми (назви, що вказують на предмети або явища матеріальної культури), топоніми (географічні назви), гідроніми (назви водоймищ), теоніми (найменування божеств), астроніми (назви небесних тіл), космоніми (назви космічних об'єктів) [23, с. 186].

За нашим переконанням, поняття «антропонім» є основою виникнення ключового поняття – «антропонімічного компонента». З метою глибшого розуміння сутності антропонімічного компонента пропонуємо дослідити

групи (види), ознаки, функції та роль антропоніма в англійському й українському контекстах.

Будучи невід'ємною частиною життя кожної людини, антропоніми (власні назви людей), як частина мовної системи, здавна привертала увагу дослідників, серед яких: О. В. Арделян [3], Р. П. Зорівчак[19], Л. О. Кравченко[24], П. П. Чучка[37, 38], М. Кемпбелл [44], П. П'єріні [55] та інші. Унаслідок цього інтересу виник особливий розділ ономастики – антропоніміка (з грецької «anthropos» – «людина» і «онума» – «ім'я»), щовивчає антропоніми – власні назви людей (особове ім'я, прізвище, ім'я по батькові, прізвисько, псевдонім тощо) [50, с. 19-20].

Сукупність антропонімів є значимою ланкою, яка пов'язує особу з її оточенням і суспільством загалом. Імена оточують людину, створюючи навколо неї особливий національно-культурний простір, який є унікальним для кожного індивідуума й єдиним для всього мовного колективу.

Одним із найскладніших завдань для мовознавців є класифікувати власні назви людей. У науковій статті С. І. Слободяк йдеться про те, що антропонімічна система англійської мови в основному представлена такими компонентами: особове ім'я (personalname), середнє/друге ім'я (middlename), прізвище (surname) і прізвисько (nickname). Вважають, що прізвища – найчисленніша група антропонімів, а їхніми попередниками є прізвиська. Одним із ключових чинників, що сприяв переходу останніх у прізвища, була втрата мотивації інформації про причини її виникнення [56, с. 111].

Класифікація, представлена М. Кемпбелом, є однією з найбільш детальних і змістовних. Згідно з нею, існують такі групи (види) антропонімів:

1. Givenname/Firstname/Christiannname/Praenomen (ім'я, дане під час хрещення; особове ім'я, яке обирали батьки своїй дитині в Стародавньому Римі (архаїзм)) – ім'я, яке надається людині при народженні. Імена людей є найдавнішим розрядом власних особових назв. Вони з'явилися на початку історії людства, коли ще не було інших власних особових найменувань.

Отже, саме цей вид антропоніма став першим засобом словесної індивідуалізації та легалізації людини в суспільстві. Його появу зумовила необхідність виділяти індивіда з-поміж решти членів сім'ї чи роду. Відтоді кожній людині присвоюється особове ім'я, яке відрізняє її від інших [38, с. 3];

2. *Middlename* – друге особове ім'я (в англomовному середовищі), присвоєне людині при народженні. Воно знаходиться між першим іменем і прізвищем. Іноді таке ім'я дають на честь батька або дідуся чоловікам, а жінкам – на честь матері або бабусі;

3. *Familyname/Lastname/Surname* (прізвище) – найменування особи, що передається від покоління до покоління та вказує на спорідненість. У багатьох культурах жінка бере прізвище чоловіка при реєстрації шлюбу;

4. *Nomen* у Стародавньому Римі – це прізвище, яке вказувало на приналежність до певного роду та знаходилося між *praenomen* і *cognomen*;

5. *Cognomen* або *Agnomen* у Стародавньому Римі – це родове прізвище, яке слідувало за *praenomen* і *nomen*. Зауважимо, що за тих часів воно передавалося по чоловічій лінії, тобто від батька до сина;

6. *Nickname/Vulname* (прізвище) – найменування, яке інколи дається людині, окрім справжнього прізвища й імені, і вказує на певну рису характеру, зовнішності, діяльності тощо. Прізвище часто поширюється на весь рід і передається з покоління в покоління [17, с. 484].

7. *Petname/Diminutive* (зменшувальна чи пестлива форма імені) – це ім'я, яке вживається замість звичайного або повного імені з метою вираження любові, ніжності або підкреслення близькості;

8. *Patronym/Filiation* (патронім або по батькові) – ім'я, похідне від імені батька, яке надається дитині при народженні;

9. *Matronym* (матрон або ім'я по матері) – частина родового імені, утворена від імені матері [44, с. 84].

У своїй науковій роботі Я. А. Величко виділяє такі групи (види):

1. Особові імена: *James, Samuel, Melissa*;

2. Імена по батькові, або патроніми, не використовуються в англomовному суспільстві. З XVII століття вони стали компонентами особових імен;

3. Прізвища: *Bennett, Colton, Scott*;

4. Родові імена мають більшу вагу, ніж прізвища. Така думка пов'язана з тим фактом, що жінка, виходячи заміж, змінює прізвище, тоді як родове ім'я залишає незмінним: *Mac, Mc, O'*;

5. Прізвиська, псевдоніми, клички тварин: *Blondie* (людина зі світлим волоссям, особливо дівчина чи жінка), *IronLady* (Маргарет Гільда Тетчер (1925-2013) – британська політична діячка, відома сильним і рішучим стилем управління), *FieryFace* (Джеймс/Яків II – король Шотландії у 1437-1460 роках, відомий рудою плямою на половині обличчя, яка вважалася зовнішньою ознакою запального характеру);

6. Криптоніми (приховувані імена), власні імена героїв літературних творів, фольклору, міфів тощо: *Anonymous, Agent 007, Titania*;

7. Етніми (назви родів, племен, народів, народностей, націй): *Welshman, Londoner*;

8. Техноніми (статусні та гендерні імена): *Mr, Ms, Mrs* [9, с. 5].

Отже, під фразеологізмом з антропонімічним компонентом маємо на увазі фразеологізм, провідним компонентом якого є слово, що позначає власну назву людини (антропонім), наприклад, особове ім'я, середнє/друге особове ім'я (в англomовному середовищі), прізвище, ім'я по батькові чи патронім (в українському середовищі), прізвисько, псевдонім тощо.

Антропонім – це власне ім'я, призначене для ідентифікації кожної окремої особи. Усі ми маємо імена. Зазвичай це ім'я, або ім'я і прізвище, або ім'я, прізвище та по батькові. В офіційному англomовному середовищі використовуються двочленні антропоформули, наприклад, *JohnSmith* або *MaryBrown* [9, с. 5].

Варто зауважити, що в різних країнах існують різні антропонімічні моделі, серед яких: однойменні (тільки особове ім'я), двоіменні (особове ім'я + прізвище, ім'я + прізвисько тощо), триіменні (особове ім'я + середнє/друге ім'я + прізвище, особове ім'я + ім'я по батькові + прізвище тощо), багатоіменні(особове ім'я + кілька середніх/других імен + прізвище тощо). Ці моделі найменування розвивалися протягом тривалого періоду часу та ґрунтуються на культурних, історичних та мовних особливостях кожної окремої країни[50, с. 20].

Деякі лінгвісти поділяють антропоніми на індивідуальні та групові. Перші виділяють особистість з колективу (*anotherRichmondinthefield*—ще один несподіванийучасник або суперник), а другі (*Tom, DickandHarry (Jack, JemandJonathan)*) – усі звичайні люди)описують колективи, які виділяються на основі тих чи інших ознак.

Власні імена можуть бути одиничними та множинними. Одиничні антропоніми в суспільстві відразу викликають асоціації з відомими особистостями, імена яких не потребують додаткового пояснення чи контексту. Ця група містить власні імена історичних постатей, політиків, вчених, художників, письменників, співаків тощо: *Жанна* (асоціація – *д'Арк*),*Альберт*(асоціація – *Ейнштейн*),*Пабло* (асоціація –*Пікассо*), *Аґата* (асоціація –*Крісті*), *Тарас* (асоціація – *Шевченко*), *Богдан* (асоціація – *Хмельницький*), *Соломія* (асоціація – *Крушельницька*) тощо. Імена, які належать багатьом людям, неасоціюються з конкретними особистостями та використовуються у різних контекстах, називають множинними. Ці антропоніми вказують на етнічні ознаки та територіальну приналежність через внутрішнє значення: *Oliver, George, Lucy, Freya* (англійські); *Frederick, Albert, Frieda, Gerda*(німецькі); *Gabriel, Lucas, Amélie,Marie* (французькі); *Дем'ян, Панас, Оприся, Стефанія*(українські) тощо.

Раніше ім'я відображало ставлення батьків до свого новонародженого дитя.Зовнішність, психічні або фізичні особливості дитини значно впливали

на батьківський вибір. Наприклад, дітей з невеликим зростом або слабких називали *Ryan* («littleking»), *Mahali* («weak»), *Павло* («малий»), а здорових і сильних – *Fergus* («manofforce»), *Liam* («strong-willedwarrior»), *Leo* («lion»), *Андрій* («мужній»), *Леонід* («син лева»), *Валерій* («сильний») тощо.

Варто відзначити, що антропоніми можуть називати, але не надають точну інформацію про людські якості та риси, оскільки не існує імен, які були б абсолютно унікальними для кожної конкретної людини. Вони мають поняттєве значення, якому властиві такі основні ознаки:

- підтвердження того, що носій антропоніма – людина: *Joseph, Steven* на відміну від *Bristol, England*;

- вказівка на етнонаціональнiсть мовної спільноти. Наприклад, англійські імена – *Jack, Tom, Emma*; німецькі – *Friedrich, Hans, Klara*; українські – *Іван, Тарас, Стефанія* тощо;

- визначення статі людини: *Lucas, Nicolas* на відміну від *Elizabeth, Lydia* [9, с. 6].

Власні назви – це особлива та цінна частина словникового складу кожної мови. Вони виконують такі функції:

- номінативну;
- комунікативну;
- ідентифікаційну;
- експресивну.

За С. О. Гурбанською, зважаючи на семантичну структуру стійких висловлювань з антропонімічними компонентами, є такі функції: забезпечення лаконічності викладу інформації, надання образності, передача ставлення чи оцінки, посилення виразності та експресивності мовлення, розширення можливостей мовної гри, додавання конотативних відтінків тощо [13, с. 85].

Зважаючи на особливості та функції антропонімів, зауважимо, що автори часто використовують ці мовні одиниці у художній літературі.

Наприклад, зменшувально-пестливі форми особових імен допомагають письменнику створити атмосферу близькості між героями, а також виразити довіру та прихильне ставлення до певних людей. Розглянемо уривок з твору Роберта Бернса «Epistle to Davie, a Brother Poet», присвяченому його другу Девіду Сіллару:

*But Davie lad, ne'er fash your head,
Tho' we hae little gear,
We're fit to win our daily bread,
As lang's we're hale and fier:
'Mairspierna, nor fear na,'
Auld age ne'er mind a feg;
The last o't, the warsto't,
Is only but to beg* [42, с. 60].

Використання зменшувально-пестливої форми імені *Деві* замість *Девід* підкреслює їхні дружні стосунки та неформальне чоловіче товариство [56, с. 111].

У поезії можна знайти символічні імена – антропоніми, які виражають певну ідею чи думку. Наприклад, *John Highlandman* – узагальнений образ шотландського народу, *John Trot* – символ селянства; невихований хлопець, мужлай тощо. Серед цієї групи антропонімів багато звичайних жіночих імен, що символізують жіночність і чистоту (*Mary, Eliza, Nanie* тощо) [56, с. 112].

Інколи зустрічаються імена, які містять у собі певні значення й особливі асоціації. Наприклад, англійський поет Вільям Блейк використав у своєму творі «When Klopstock England defied» неологізм *Nobodaddy*, що має зв'язок із фразою *the daddy of nobody*:

*For old Nobodaddy aloft
Farted and belch'd and cough'd;
Then swore a great oath that made Heaven quake,
And call'd aloud to English Blake* [41, с. 107].

За словами дослідників, це натяк на Людовика XVI, старший син якого загинув, а недоумкуватий молодший потрапив у в'язницю.

Іншим прикладом є *Tom Dacre*. У цій антропонімічній структурі другий компонент асоціюється зі словом «dark». Така асоціація цілком логічна, адже власне ім'я належить сажотрусу. У такий спосіб антропонім підтверджує його професію [56, с. 113].

Крім того, музична основа, яка є відчутною у стійких висловлюваннях, створюється під впливом гри слів, зумовленої явищем паронімії антропонімів. За допомогою римування та ритміки, слова набувають нового та незвичайного значення, піддаються різноманітним асоціаціям, отримують додатковий специфічний зміст, наприклад, *rob Petertopay Paul* – «Пограбувати Петра, щоб заплатити Павлу».

Антропонім є важливим елементом фразеології, оскільки він часто кодує історичну та національно-культурну інформацію, передаючи унікальний зв'язок між народом, його мовою, культурою та історією. Наприклад, англійський фразеологізм *Hobson's choice* містить антропонімічний компонент *Hobson*, який і визначає його значення. За цим антропонімом приховується прізвище знаменитого власника стайні в Кембриджі. Він прославився тим, що не давав покупцям можливості вибору. Гобсон пропонував лише того коня, який стояв найближче до виходу. Покупці погоджувалися або взагалі відмовлялися від пропозиції та залишалися без нічого. З цього випливає значення фраземи *Hobson's choice* – або це, або нічого; вимушений вибір або відсутність будь-якого вибору.

Вищесказане дозволяє зробити висновок про те, що антропонімічний компонент загалом визначає семантику фразеологічної одиниці, кодуючи та декодуючи ключову інформацію про епоху, історичний факт чи подію, країну, суспільство та його культуру, а також про особистість, її стать, етнічну приналежність, професію, зовнішність, характер тощо. Крім того, фразеологізми з антропонімічним компонентом надають усному чи

письмовому мовленню образності, експресивності, додаткового конотативного відтінку, інколи звукової гармонії, а також передають почуття та ставлення до кого- чи чого-небудь. Зважаючи на це, можна впевнено стверджувати, що антропонімічний компонент у складі фразеологізмів є надзвичайно важливим об'єктом будь-якого дослідження.

1.2 Етимологія фразеологізмів з антропонімічним компонентом

Етимологічне роз'яснення сприяє кращому розумінню лексичного значення фразеологізму та допомагає описати культурний контекст, з якого він походить. На підтвердження цього твердження наведемо приклад жартівливої фразеологічної одиниці *aneggofColumbus*, що містить антропонімічний компонент *Columbus*. Походження фраземи пов'язане з історією про те, як один із гостей на обіді у кардинала Мендози, слухаючи розповідь Христофора Колумба про відкриття Америки, вигукнув: «*Це ж так просто відкрити нову землю! Будь-хто може це зробити*». У відповідь мандрівник запропонував гостю поставити яйце на стіл вертикально, тобто гострим кінцем. Він не зміг цього зробити, а Колумб поставив яйце, приплюснувши його ударом. Так він показав, що це було дуже просто. Люди почали заперечувати, стверджуючи, що могли б зробити те саме. Мандрівник без вагань відповів, що вони б могли, але насправді він це зробив. Звідси випливає значення фразеологізму *aneggofColumbus* – *яйце Колумба* – несподівано простий спосіб вирішення складної ситуації чи проблеми, яка здавалася нерозв'язною.

Етимологічна чи генетична класифікація полягає у групуванні фразеологізмів відповідно до їх походження. На сьогодні в лінгвістичній літературі, як зарубіжній, так і вітчизняній, бракує вагомих досліджень, присвячених такій класифікації англійських фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом.

За словами італійської мовознавиці П. П'єріні, фразеологізми з антропонімічним компонентом мають такі джерела походження:

1. Біблія: *adoubtingThomas*, *akissofJudas* (*aJudaskiss*), *a man/sonofBelial*, *Adam'srace*, *inAbraham'sbosom*;
2. Класична спадщина – міфологія Стародавньої Греції та Стародавнього Риму: *anAchilles/Achilles' heel*, *asoptoCerberus*, *DamonandPythias*, *Pandora'sbox*, *theMidastouch*;
3. Література: *AliceinWonderland*, *Frankenstein'smonster*, *Richardhimsselfagain*, *StrephonandPhyllis*, *WalterMitty*;
4. Масова культура: *Barbie doll*, *Beam me up*, *Scotty!*, *Captain Obvious*, *the Ophra effect*, *TomTiddler'sground*;
5. Відомі імена реальних людей: *accordingtoCocker*, *Freudianslip*, *Hobson'schoice*, *one for the Gipper*, *playbyMarquisofQueensberryrules*[55, с. 51].

О. В. Арделян виокремлює джерела походження прецедентних (добре відомих представникам певної етнокультурної спільноти) фразеологізмів з антропонімічним компонентом:

1. Античне походження;
2. Біблійне та євангельське походження;
3. Книжно-літературне походження[3, с. 96].

О. М. Галинська наводить джерела походження фразеологізмів загалом, проте їх можна використати у процесі аналізу фразем з антропонімічним компонентом. На її думку, фразеологічні одиниці беруть свій початок з різних джерел, серед яких Біблія, християнство, міфологія, антична спадщина, історико-суспільні джерела, література, фольклор, звичаї, традиції та побут[10, с. 4].

Проаналізувавши праці дослідниць, ми дійшли висновку, що джерела походження фразеологізмів збігаються. Крім того, фразеологічні одиниці з антропонімічним компонентом можуть мати інтернаціональний і національний характер. Приклади, що походять з Біблії та міфології, а

також світових шедеврів літератури чи відомих історичних подій вважаються інтернаціональними, тобто вони є відомими представникам багатьох етнокультурних спільнот. Натомість фразеологізми, які мають особливий колорит певної нації, потребують додаткового уточнення етимології та тлумачення, належать до національних.

1.3 Особливості перекладу фразеологізмів з антропонімічним компонентом

Переклад англійських фразеологізмів українською мовою є важливим і досить складним завданням не лише через відмінності у будові англійської та української мов, але й через особливий статус фразеологічних одиниць. Більшість таких виразів є семантично неподільними, тобто їх план змісту не збігається з планом вираження. Р. П. Зорівчак зазначає, що особливо ускладнюють переклад фразеологізмів їх компоненти, у нашому дослідженні це стосується антропонімічного компонента, а також такі аспекти: алогічність, образність, експресія та багатозначність [19, с. 16].

Визначивши кодоване значення антропонімічного компонента, основою виникнення якого є антропонім, а також дослідивши етимологічний і культурний контексти, перекладач виконує наступний етап – обрання доцільного способу його перекладу, зокрема у складі фразеологізму.

Видатний український перекладач, мовознавець і літературний критик І. В. Корунець виділяє такі способи перекладу антропонімів: транскрипція (транскрибування), транслітерація та змішане транскодування [22, с. 98].

Транскрипція (транскрибування) – формальне пофонемне відтворення вихідної лексичної одиниці. Іншими словами, цей спосіб використовує принцип звукової подібності. Зважаючи на те, що набір фонем української мови відрізняється від англійської, може існувати кілька варіантів передачі, але зазвичай обирається той, що найбільше відповідає нормам цільової

мови: *Crichton–Крайтон* (*anadmirableCrichton* – неймовірний Крайтон(освічена людина, яка досягає успіхів у будь-яких справах або відзначається найвищою компетентністю)); *Jane– Джейн* (*plainJane* – неприваблива дівчина чи жінка); *Jekyll–Джекіл, Hyde–Хайд* або *Гайд* (*JekyllandHyde* – Джекіл і Хайд/Гайд(людина, яка по чергово демонструє протилежні особистості чи сторони (добро та зло))).

На переконання М. С. Зарицького, транслітерація – це особливий переклад на рівні графем. Інакше кажучи, графічні одиниці однієї системи письма (наприклад, англійські літери (латиниця)) відтворюються одиницями іншої (наприклад, українські літери (кирилиця)) [18, с. 36]. Отже, на противагу транскрипції, цей спосіб використовує принцип графічної подібності. Наприклад: *Adam– Адам* (*Adam’sson* – син Адама (чоловік)); *Morton–Мортон* (*Morton’sfork* – вилка Мортон(вибір між двома складними альтернативами)); *Solomon– Соломон* (*the wisdomofSolomon* – мудрість Соломона).

Лінгвальні й екстралінгвальні чинники мають велике значення та вимагають особливої уваги у процесі перекладу антропонімів. Вони впливають на вибір способу перекладу. Наприклад, загальновідомі імена *Adam* і *David* українською мовою можна перекласти двома способами:

- *Адам* і *Давид* (біблійно-історичні імена);
- *Едем* і *Девід* (звичайні людські імена) [22, с. 100].

Змішане транскодування використовується у тому разі, коли неможливо адекватно відтворити антропонім мовою перекладу за допомогою лише транскрипції (транскрибування) або транслітерації. Отже, цей спосіб перекладу поєднує у собі два вищезазначені способи: *aMarkTapley– Марк Теплі*(людина, яка зберігає бадьорість і гарний настрій за будь-яких обставин); *Brown, JonesandRobinson– Браун, Джонс і Робінзон*(звичайні англійці).

Отже, переклад антропонімічного компонента, зокрема у складі фразеологічної одиниці, можна здійснити за допомогою трьох основних способів: транскрипція (транскрибування), транслітерація та змішане транскодування.

Слід підкреслити те, що науковці здебільшого виділяють два способи перекладу фразеологізмів: фразеологічний і нефразеологічний. Перший передбачає використання еквівалента чи аналога, що повністю чи частково зберігає особливості фразеологізму вихідної мови. Натомість другий застосовує, наприклад, калькування чи описовий переклад, що може призвести до певних втрат фразеологічних ознак.

За мовознавцем В. І. Карабаном виділяють такі способи перекладу образних фразеологічних одиниць:

- моноеквівалентний переклад (повний і відносний еквіваленти). Повний еквівалент має ідентичну чи схожу структуру, лексичний склад, стилістичні особливості, значення й образність. Відносний еквівалент характеризується дуже подібним значенням і стилістичними особливостями англійського фразеологізму, але відрізняється за лексичним складом, образністю та граматичними ознаками;

- варіантний відповідник використовується тоді, коли з декількох синонімічних фразеологізмів вибирається один – той, що найадекватніший у певній ситуації;

- калька спостерігається у тому разі, коли англійська фразеологічна одиниця перекладається послівно;

- описовий переклад передає значення фразеологізму без збереження образності [21, с. 459-460].

І. В. Корунець пропонує способи перекладу фразеологічних одиниць за допомогою:

- абсолютних/повних еквівалентів (absolute/complete equivalents);
- відносних/часткових еквівалентів (nearequivalents);

- ідіоматичних аналогів (*genuine idiomatic analogies*);
- наближених ідіоматичних аналогів (*approximate analogies*);
- описового перекладу ідіоматичних і усталених виразів (*descriptive translating of idiomatic and set expressions*) [22, с. 188-194].

У перекладацькому аспекті варто враховувати те, що інколи неможливо знайти короткий і влучний фразеологічний еквівалент або ж відповідний аналог. У такому разі перекладач може створити власний адекватний відповідник [22, с. 195].

І. В. Корунець звертає увагу на те, що семантику багатьох фразеологічних одиниць можливо адекватно передати лише через експлікацію, тобто описовий спосіб перекладу. Залежно від складності значення фразеологізму вихідної мови, його можна передати цільовою мовою за допомогою:

- одного слова: *good-time Charlie* – гульвіса; *John Thomson's man* – підкаблучник; *on your Jack Jones* – самостійно;
- вільних сполучень слів: *astonish the Browns* – кинути виклик суспільству; *break Priscian's head* – порушувати правила граматики; *painted Jezebel* – хитра та безсоромна жінка;
- речення чи довшого пояснення: *Alibi Ike* – людина, яка постійно знаходить виправдання, щоб ухилитися від обов'язку чи відповідальності; *cheap Jack/John* – дрібний торговець-мандрівник, який продає дешеві та неякісні товари на ринку чи ярмарку; *Jane Roe* – ім'я, дане жінці, чиє справжнє ім'я невідоме або не може бути розкрито [22, с. 194-195].

Деякі англійські фразеологізми мають досить прозоре лексичне значення, тому їх легко перекласти українською мовою за допомогою описового перекладу: *average Jane* – звичайна дівчина чи жінка; *nervous Nellie* – дуже сором'язлива, боязка та тривожна людина; *(as) rich as Rockefeller* – дуже багатий [22, с. 195].

С. Є. Максимов, беручи до уваги безеквівалентні фразеологічні одиниці, виокремлює антонімічний переклад. Цей спосіб перекладу передбачає заміну стверджувальної форми вихідної мови на заперечну форму цільової мови (або навпаки), при цьому відбувається заміна лексичної одиниці мови-джерела на відповідну одиницю мови перекладу з протилежним значенням [25, с. 128-131]. Цей спосіб перекладу може бути як фразеологічним, так і нефразеологічним.

Отже, переклад фразеологізмів, особливо з компонентом-антропонімом, не є легким завданням. Однак, знаючи етимологічний, семантичний, історичний аспекти фразеологічної одиниці та чітко розуміючи переваги та недоліки наведених вище способів перекладу, перекладач може здійснити адекватний переклад. У разі потреби можливо запропонувати власний варіант перекладу. Водночас важливо мати на увазі, що мета перекладу – повна передача цільовою мовою лексичного значення фразеологізму вихідної мови, а також, якщо можливо, структурно-стилістичних особливостей, образності та виразності.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи ми розглянули теоретичні аспекти англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом.

В англійській та українській мовах вчені пропонують різні назви та визначення понять «фразеологія» і «фразеологізм». Загалом, фразеологізми можна розглядати як стійкі сполуки слів, що характеризуються лексико-граматичною нерозривністю, постійністю, відтворюваністю, образністю та метафоричністю. Розділ мовознавства, що займається їх вивченням, називається фразеологією.

Основними ознаками фразеологізмів є семантична цілісність або нерозкладність, відносна постійність компонентного складу та структури,

відтворюваність, метафоричність, однакова синтаксична функція тощо. Розмаїття функцій фразеологічних одиниць підтверджують те, що вони є ефективними мовними засобами вираження думок, оцінок, ставлень, емоцій і почуттів. У процесі написання роботи було виокремлено основні класифікації фразеологізмів за такими принципами: за структурно-семантичним, за семантико-граматичним, за морфологічним, за функціональним, за генетичним, за принципом історичної еволюції семантики, за принципом стратифікації мови та за ступенем ідіоматичності значення.

Нами було досліджено поняття «ономастика» і висвітлено, що оніми (власні назви) класифікуються за різними групами.

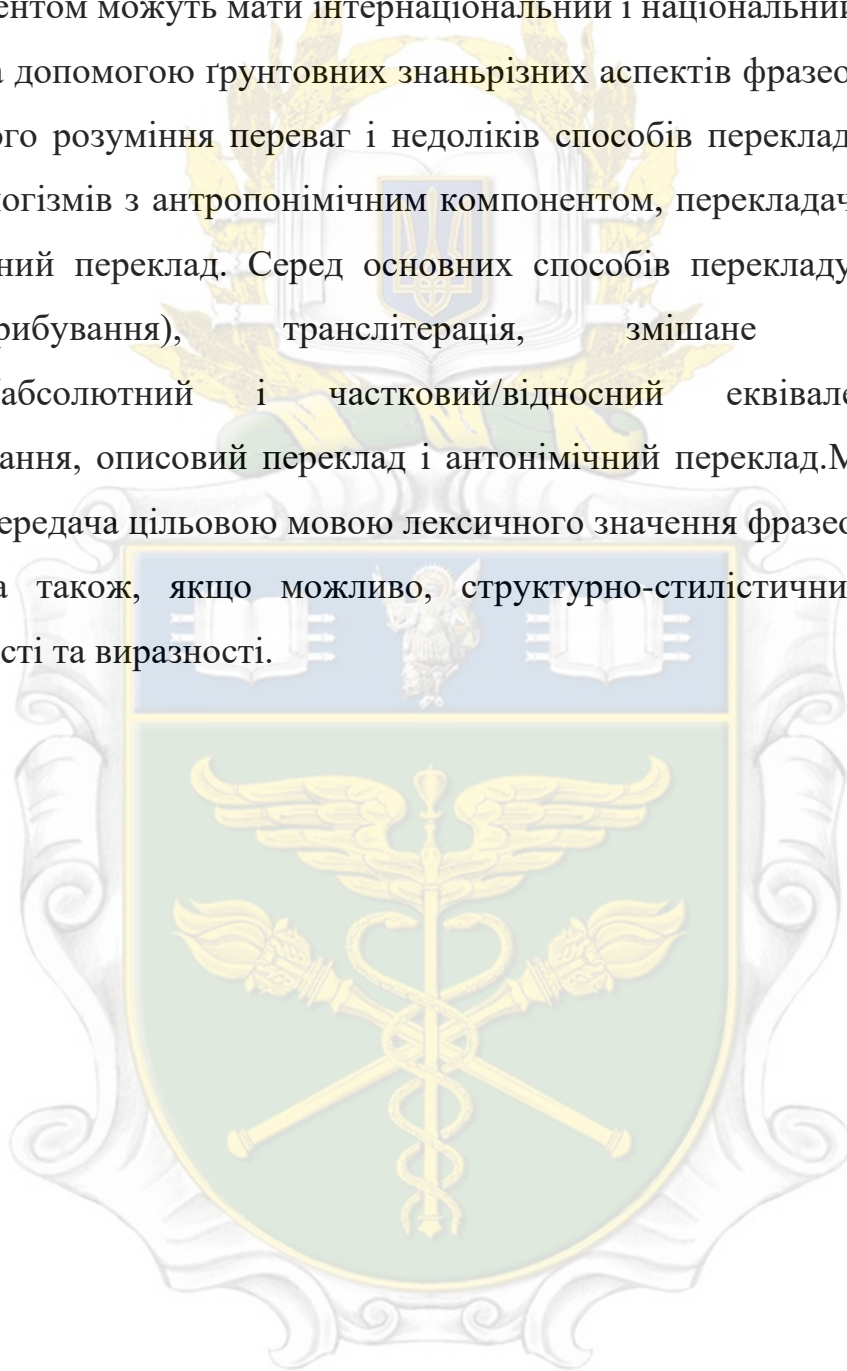
До системи ономастики входить антропоніміка, що вивчає антропоніми – власні назви людей. Поняття «антропонім» є основою виникнення ключового поняття нашого дослідження – «антропонімічного компонента». З метою глибшого розуміння сутності антропонімічного компонента досліджено групи (види), структурно-семантичні особливості, ознаки, функції антропонімів, а також їх роль у фразеології.

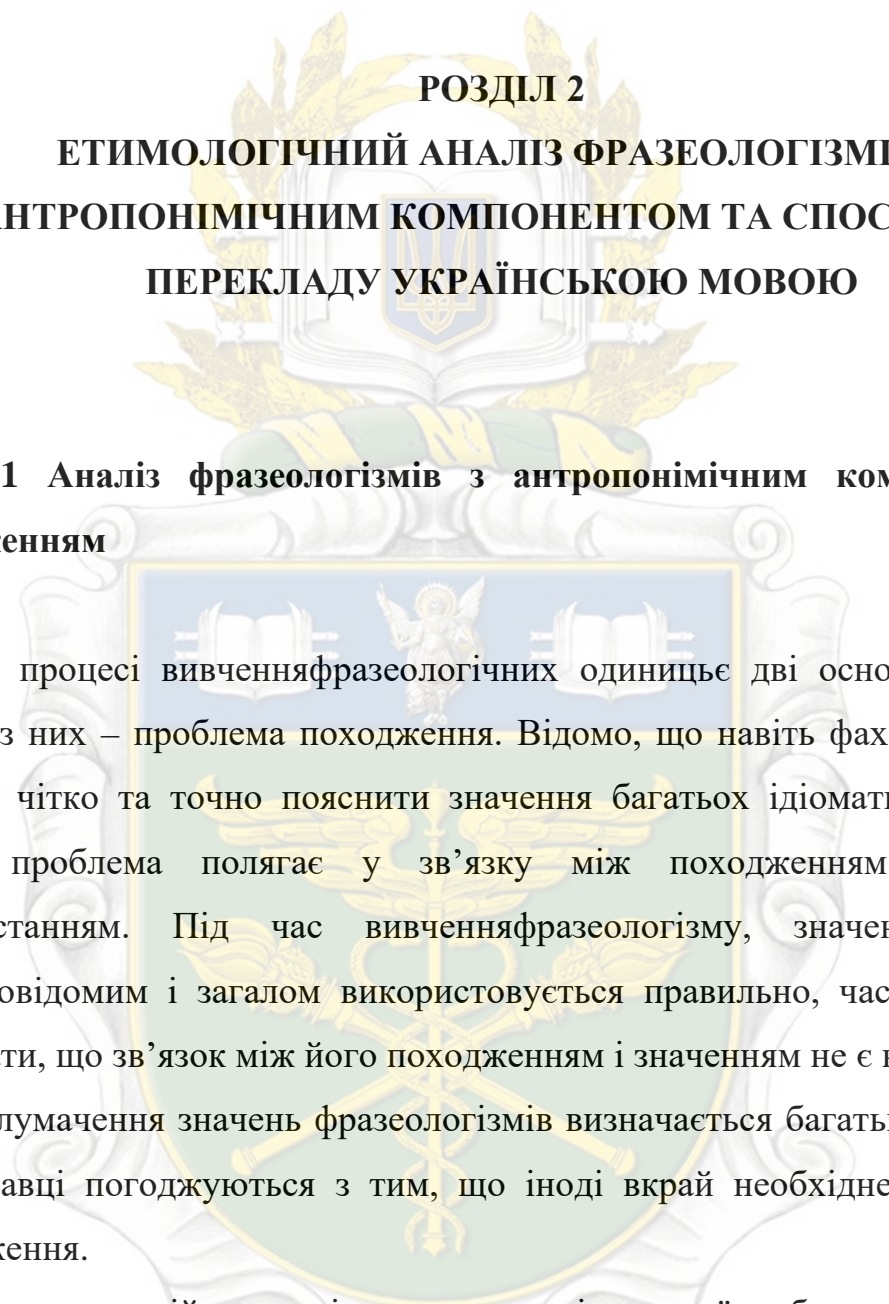
Теоретичний аналіз дозволив дійти висновку, що фразеологізм з антропонімічним компонентом – фразеологізм, провідним компонентом якого є слово, що позначає власну назву людини (антропонім), наприклад, особове ім'я, середнє/друге особове ім'я (в англійському середовищі), прізвище, ім'я по батькові чи патронім (в українському середовищі), прізвисько, псевдонім тощо. Антропонімічний компонент загалом визначає семантику фразеологічної одиниці, кодує та декодує ключову інформацію.

На сьогодні у мовознавстві бракує вагомих досліджень, присвячених етимологічній або генетичній класифікації англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом. Проаналізувавши наявні класифікації дослідниць, встановлено, що загалом джерела походження фразеологізмів

збігаються, серед них: Біблія, міфологія Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, література, культура, історія з висвітленням важливих подій та імен реальних людей тощо. Фразеологізми з антропонімічним компонентом можуть мати інтернаціональний і національний характер.

За допомогою ґрунтовних знань різних аспектів фразеологічної одиниці та чіткого розуміння переваг і недоліків способів перекладу антропонімів і фразеологізмів з антропонімічним компонентом, перекладач може здійснити адекватний переклад. Серед основних способів перекладу є транскрипція (транскрибування), транслітерація, змішане транскодування, повний/абсолютний і частковий/відносний еквіваленти, аналоги, калькування, описовий переклад і антонімічний переклад. Мета перекладу – повна передача цільовою мовою лексичного значення фразеологізму вихідної мови, а також, якщо можливо, структурно-стилістичних особливостей, образності та виразності.

РОЗДІЛ 2

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНТРОПОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Аналіз фразеологізмів з антропонімічним компонентом за походженням

У процесі вивчення фразеологічних одиниць є дві основні проблеми. Перша з них – проблема походження. Відомо, що навіть фахівці не завжди можуть чітко та точно пояснити значення багатьох ідіоматичних виразів. Друга проблема полягає у зв'язку між походженням і сучасним використанням. Під час вивчення фразеологізму, значення якого є загальновідомим і загалом використовується правильно, часто доводиться визнавати, що зв'язок між його походженням і значенням не є відомим.

Тлумачення значень фразеологізмів визначається багатьма чинниками. Мовознавці погоджуються з тим, що іноді вкрай необхідне етимологічне дослідження.

У практичній частині науково-дослідницької роботи ми проводимо етимологічний аналіз на матеріалі 327 англійських фразеологічних одиниць (ФО) з антропонімічним компонентом (додаток Б). Вибірка здійснювалася з таких різних словників: «Collins Dictionary of the English Language» [45], «Concise Dictionary of Idioms, Phrases, Proverbs, Similes and Metaphors» [46], «Longman Dictionary of Contemporary English» [51],

«OxfordDictionaryofIdioms» [54], «TheAmericanHeritageDictionaryofIdioms» [58], «TheFarlexIdiomsandSlangDictionary» [59], «Англо-український фразеологічний словник» [2] тощо.

Усі проаналізовані нами фразеологізми з антропонімічним компонентом можна розділити на такі етимологічні групи:

1. Біблія;
2. Античність;
3. Історія;
4. Література;
5. Фольклор;
6. Інше.

Найбільшу частину становлять фразеологічні одиниці, джерелом яких є історія (81 ФО, 25%). Найменше фразеологізмів входять до складу групи «Інше» (37 ФО, 11%), походження яких є відмінним, спірним чи невідомим. Для наочності перелік етимологічних групі кількість фразеологізмів з антропонімічним компонентом у відсотковому відношенні представлені на рис. 2.1.

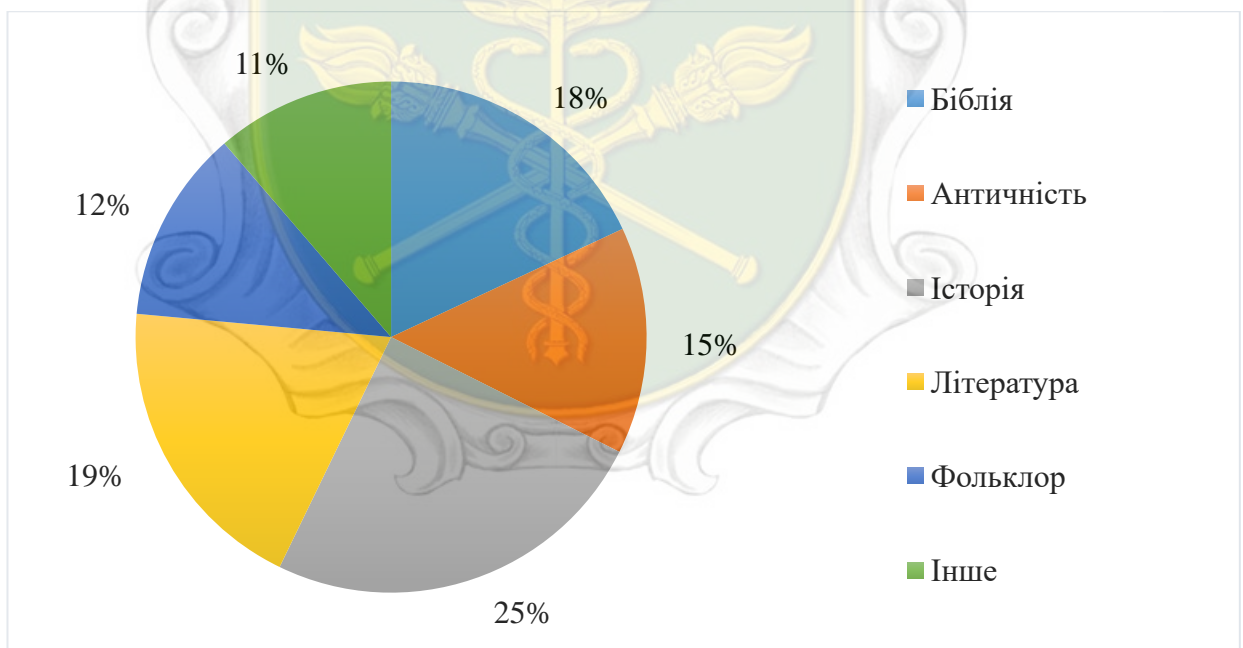

Рисунок 2.1 – Етимологічні групи та кількість фразеологізмів з антропонімічним компонентом у відсотковому відношенні

Біблійна тематика має вагомe значення у фразеології кожної мови. Багато фразеологічних одиниць біблійного походження єінтернаціональними, тобто відомими всім, хто сповідує християнство, оскільки походять з одного загального джерела – Біблії. Компоненти цих фразем мають низку особливостей, зумовлених їх походженням, семантикою та стилістичною характеристикою. Одна з них– це змістова структура, в якій чітко проявляютьсяморальні та етичні мотиви, адже ці фразеологічні одиниці ґрунтуються на текстах Біблії й її віровченні [27, с. 40].

Загальна кількість аналізованих фразеологізмів з антропонімічнимкомпонентом, джерелом яких є Біблія, становить 59 ФО (18%).

Розглянемо декілька прикладів:

– *aBenjamin'sportion* – лєвова частка/пайка (найбільша частина чогось). За Біблією, сини Якова зустріли свого давно втраченого брата Йосипа в Єгипті, де він був високопосадовцем. Вони не змогли впізнати його, але Йосип щєдро пригостив їх. Порція, яку він дав Веніямінові, була у п'ять разів більшою, ніж у всіх інших;

– *adoubtingThomas* – Хома невірний/невіруючий (людина, яка відмовляється вірити очевидним фактам або ж сумнівається у тому, що є правдою для інших). За Євангелієм, апостол Хома сказав, що не повірить у воскресіння Христа, поки не доторкнеться Його ран від цвяхів;

– *akissofJudas (aJudaskiss)* – поцілунок Юди/Луди (Юдин/Лудин поцілунок) (зрадницький вчинок). Юда/Луда Іскаріот був апостолом (учнем) Ісуса Христа. Він зрадив свого вчителя;

– *Aaron'srod*– жєзл Аарона (символ духовної сили та влади) [40, с. 36]. Це особлива річ, якою Аарон творив різноманітні чудеса в Єгипті. Пізніше вона зацвіла та вродила мигдаль;

- *AlphaandOmega*– альфа і омега (початок і кінець). Фразеологізм походить від слів Бога: «*Я є альфа й омега, початок і кінець*»;
- *Balaam's ass* – валаамова ослиця (мовчазна та покірлива людина, яка несподівано виявляє протест). За Біблією, ослиця пророка Валаама заговорила з ним, коли побачила ангела;
- *Is Saul also among the prophets?*– Невже й Саул серед пророків? (особа, яка захищає те, що нещодавно критикувала або навпаки; людина з чудовими талантами, які несподівано виявилися). Савл осліп від Божого світла, але виконавши волю Господа, прозрів, прийняв святе Хрещення і отримав нове ім'я – Павло;
- *Job's comforter* – лицемірний горе-розрадник [15, с. 40]. Іов – старозавітній праведник, чиє терпіння та благочестя були випробувані низкою нещастя. Спроби друзів втішити його лише посилюють відчуття відчаю. Іов каже їм: «*Усі ви – жальгідні розрадники*». Незважаючи на випробування, він залишається впевненим у доброті та справедливості Бога. Праведник врешті-решт повертається до свого попереднього становища;
- *Naboth's vineyard* – виноградник Навота (предмет заздрості та зазіхання). Навот був виноградником, який загинув через заздрощі царя Ахава та його дружини Єзавелі;
- *(as) old as Methuselah* – мафусаїлів вік (довголіття). Мафусаїл – один із патріархів, прабадьків людства, син Еноха та дід Ноя. Він помер у віці 969 років;
- *the old Adam*–ветхий Адам (грішна людина; зіпсована людська природа). Адам був покараний за те, що порушив Божу заповідь;
- *wear Joseph's coat* – протистояти спокусі. Яків, батько Йосипа, прихильно ставився до сина та подарував йому кольоровий одяг, що викликало заздрість його братів. Згодом брати продали Йосипа за двадцять срібняків купцям, які прямували до Єгипту. Вони забруднили подарований

одяг козячою кров'ю та показали його батькові, сказавши, що Йосипа з'їли дикі звірі.

Зауважимо, що в англomовній біблійній фразеології простежується процес десакралізації, що може призвести до іронічного або жартівливого відтінку фразеологічної одиниці з антропонімічним компонентом: *Adam's sale* – чиста вода. У Шотландії відомий варіант – *Adam's wine*. Відомо, що Адам пив лише воду в Едемському саду. В українській мові також є фразеологізм, що містить біблійне ім'я *Адам* і має народно-розмовне стилістичне забарвлення. Фразеологічна одиниця *адамові слізки* жартівливо використовують для позначення алкогольних напоїв.

Історичні та міфологічні сюжети Стародавньої Греції та Риму мають велику цінність і заслуговують на особливу увагу. Багато фразеологічних одиниць, що ґрунтуються на цих сюжетах, є інтернаціональними, оскільки античні події та міфи відомі багатьом культурам. Такі фраземи є дуже поширеними й особливо активно використовуються в мовленні освічених осіб, так як при згадуванні античних діячів і героїв виникають певні асоціації та додаткові емоції. Однак для повного та правильного тлумачення таких фразеологізмів необхідно мати фонові знання про давньогрецький і давньоримський світи.

Загальна кількість фразеологізмів з антропонімічним компонентом, походження яких є античність, становить 47 ФО (15%).

Нижче наведені приклади:

– *aProcrustean bed* – прокрустове ложе (мірило, під яке штучно підганяють явища, факти, ідеї тощо). У грецькій міфології – ліжко розбійника Прокруста, на яке він укладав своїх жертв, здебільшого мандрівників. Якщо жертва не відповідала розмірам ліжка, Прокруст або витягував їй ноги, або обрізав;

– *aSisyphean labour* – сізіфова праця (марна та виснажлива робота). Коринфський цар Сізіф за свою зневагу до богів був жорстоко

покараний Зевсом: він вічно мусив котити на вершину гори великий камінь, який щоразу вислизав у нього з рук і котився вниз;

– *anAchilles/Achilles' heel* – ахіллесова п'ята (слабке, вразливе, дошкульне місце). За старогрецьким міфом, мати Ахіллеса, німфа Фетіда, занурила сина в річку Стікс, щоб зробити його невразливим. Однак, тримаючи Ахіллеса за п'яту, води річки не торкнулися цієї частини тіла та залишили її вразливою. Згодом Ахіллес загинув від стріли, що вразила його саме у п'яту;

– *appealfromPhilipdrunktoPhilipsober* – просити когось про перегляд рішення, яке було поспішним і необдуманим. Вислів походить з анекдоту, який розповів Валерій Максим – римський письменник, історик і мораліст. У ньому йдеться про несправедливий вирок, винесений царем Македонії Філіпом II: жінка, засуджена царем, заявила, що знову звернеться до нього, коли він буде тверезим;

– *Augeanstable* – авгієві стайні (надзвичайно занедбане місце; великий безлад). У давньогрецькій міфології позначає обору елідського царя Авгія. Він не чистив її від гною тридцять років;

– *Caesar'swifeis(must/shouldbe) abovesuspicion* – дружина Цезаря (повинна бути) поза підозрою. Це означає, що дружина високопоставленого чиновника не має права на серйозні помилки, які можуть привернути увагу до її чоловіка. Вислів походить із розповіді Плутарха про рішення Юлія Цезаря розлучитися зі своєю дружиною Помпеєю. Розпусник Публій Клодій, закоханий у Помпею, таємно проник до будинку, де жінки Цезаря святкували свято, і цим викликав скандал. Цезар відмовився висувати звинувачення проти Клодія та розлучився з Помпеєю, а на запитання відповів: «*Ithoughtmywifeoughtnoteventobeundersuspicion*»;

– *Cassandrawarning* – застереження Кассандри (попередження, які ігноруються людьми, але завжди збуваються). Даром пророцтва Кассандру наділив закоханий у неї бог Аполлон. Однак згодом він подбав про те, щоб її

віщуванням ніхто не вірив, тому що вона не відповіла йому взаємністю. Трагічні пророцтва Кассандри залишалися поза увагою, її висміювали і вважали божевільною. Передбачене провісниці втілювалося в руйнуванні Трої та загибелі її сім'ї;

– *cut the Gordian knot/the knot* – розрубати гордіїв вузол (вирішити рішуче й остаточно складну проблему). За грецьким істориком Плутархом, фригійці прислухались до поради оракула й обрали царем того, кого першим зустріли з возом біля храму Зевса. Ним став простий селянин Гордій. Новий цар поставив у храмі свій віз, прив'язавши до нього ярмо хитрим і заплутаним вузлом. Легендарний Олександр Македонський дізнався про пророцтво оракула («той, хто розплутає Гордіїв вузол, стане володарем усієї Азії»). Не гаючи часу на розплутування, полководець розрубав вузол мечем [12];

– *Damocles' sword (the sword of Damocles)* – дамоклів меч (меч Дамокла) (постійна небезпека). Фразеологізм стосується меча, яким сиракузький тиран Діонісій I (432-367 до н. е.) продемонстрував заздрісному придворному Дамоклу небезпечність свого становища;

– *Damon and Pythias* – Дамон і Піфіас; два Аякси (нерозлучні та вірні друзі). Піфіас був засуджений до страти за змову проти Діонісія I Сиракузького. Дамон, давши можливість другові владнати справи, зайняв його місце у в'язниці та був готовим до страти замість нього, якщо той не повернеться. Однак Піфіас повернувся вчасно. Діонісій був настільки вражений їхньою дружбою, що помилував і відпустив обох;

– *Penelope's web* – тактика зволікання з прийняттям рішення. Пенелопа двадцять років чекала на свого коханого Одиссея, не маючи від нього жодної звістки. Багаті претенденти переконували її в смерті чоловіка та наполягали на одруженні з кимось із них. Пенелопа пообіцяла вибрати нового чоловіка тільки після того, як витче покривало на гробницю свекра. Удень вона працювала над ним, а вночі розпускала все, що зробила за день;

– *thecaskofDanaides* – бочка Данаїд (марна робота). Фразема пов'язана з давньогрецьким міфом: 49 дочок царя Лівії Даная, які вбили своїх чоловіків, були приречені вічно наливати воду в бездонні бочки;

– *theshirtofNessus* – сорочка Несса (руйнівна сила чи вплив). У грецькій міфології Несс був кентавром, якого вбив Геракл. Помираючи, Несс зібрав свою кров, віддав Деянірі, дружині Геракла, і сказав, що якщо вона буде сумніватися у коханні свого чоловіка, то варто натерти цією кров'ю його одяг, оскільки так вона поверне любов коханого. Деяніра виконала цю вказівку, але кров кентавра виявилася сильною отрутою, яка роз'їла тіло Геракла, і коли він намагався зняти сорочку, шматки його плоті відривалися від тіла;

– *thetormentsofTantalus* – муки Тантала (страждання, що виникають у людини від усвідомлення близькості бажаної мети та водночас відчуття її недосяжності). Тантал – фризський цар, син Зевса та німфи Плуто. За однією з версій, він був улюбленцем богів і часто веселився з ними на Олімпі. Проте одного разу Тантал так загордився та образив богів, що його скинули в Аїд.

Фразеологізми з антропонімічним компонентом, походження яких є історія, становлять найбільшу з аналізованих груп. Загальна кількість – 81 ФО (25%).

Фразеологічні одиниці містять історичні факти та інформацію про людей (державних, політичних і релігійних діячів, вчених, письменників, художників, артистів, спортсменів тощо), речі та події, що різняться за ступенем поширеності.

Проаналізуємо декілька прикладів:

– *anadmirableCrichton* – неймовірний Крайтон (освічена людина, яка досягає успіхів у будь-яких справах або відзначається найвищою компетентністю). Джеймс Крайтон – відомий шотландський учений XVI ст., який відзначався гострим розумом і фізичною вправністю;

– *Bob's your uncle!* – «Простіше простого!»; «І справа з кінцем!» (готово, справу зроблено). За однією з теорій, ця фраза пов'язана з суперечливим призначенням молодого Артура Бальфура на важливу посаду головного секретаря Ірландії в 1887 році. Стверджували, що недосвідчений політик отримав відповідальну посаду лише завдяки його дядьку, лорду Солсбері, чиє ім'я було Роберт. Зауважимо, що *Боб (Bob)* – скорочений варіант імені *Роберт (Robert)*;

– *Buckley's chance/hope* – один шанс із тисячі, мало шансів. Фразеологізм походить від імені засудженого Вільяма Баклі. У 1802 році його відправили на каторжні роботи до Австралії. Однак Баклі втік з в'язниці та протягом багатьох років жив серед аборигенів, незважаючи на малі шанси вижити;

– *do a Melba* – повернутися з пенсії; зробити кілька вдалих прощальних виступів. Австралійська оперна співачка (сопрано) Неллі Мелба (1861-1931) неодноразово здійснила прощальні виступи;

– *Hamlet without the prince* – подія, що відбувається без головної дійової особи. Член театральної трупи, який мав зіграти Гамлета у постановці п'єси Шекспіра, втік з донькою трактирника перед початком вистави. Оголосивши п'єсу глядачам, їм зауважили, що «роль Гамлета не гратимуть цього вечора»;

– *higher than Gilderoy's kite* – аж до (самих) хмар (дуже високо). Гілдерой – прізвисько відомого розбійника XVII століття Патріка Макгрегора, якого повісили у той час, коли висота шибениці відповідала тяжкості проступку злочинця. Зрештою, його повісили вище за спільників;

– *Lamourette's kiss* – тимчасовий, німічний і ненадійний мир. Фразеологізм пов'язаний з ім'ям абата Адрієна Ламуретта (1742-1794), який зміг ненадовго об'єднати фракції Національної асамблеї Франції в 1792 році;

– *Mandela effect* – явище, коли багато людей поділяють колективну пам'ять про помилкові події (яких ніколи не було). Фразема пов'язана з політичним і державним діячем Нельсоном Манделою (1918-2013). Люди

були впевнені, що він помер у в'язниці в 1980-х роках. Вони навіть могли пригадати новини про його смерть. Однак насправді Нельсон Мандела був звільнений у 1990 році та помер у 2013 році;

– *onlyNixoncouldgotoChina* – здатність політичного лідера зробити щось особливо складне та заборонене, не ставлячи під загрозу прихильність і довіру інших. Фразеологізм пов'язаний із знаменним візитом президента США Річарда Ніксона до комуністичного Китаю в 1972 році. Йому вдалося встановити дипломатичні відносини між двома країнами;

– *(as) richasaFugger* – дуже багатий. Фуггери – сімейство німецьких банкірів у XV-XVI ст., які прославилися в Європі своїми багатствами;

– *(as) roundasGiotto'sO* – швидко й ідеально зроблено. Фразеологізм асоціюється з італійським художником на ім'я Джотто ді Бондоне (1267-1337). За переказами, він швидко намалював ідеальне коло, щоб продемонструвати свої художні здібності Папі Боніфацію VIII;

– *sweetFannyAdams* – абсолютно нічого, щось неважливе. Фанні Адамс – 8-річна дівчинка, яка стала жертвою страшного злочину в 1867 році. З чорним гумором її ім'я стали використовувати для позначення несмачної їжі. На початку 20-го століття ідіома набула нового значення – «дрібниця».

Необхідно зазначити, що без словника складно простежити зв'язок між значенням і тлумаченням антропоніма у наведених вище фразеологічних одиницях. Такі фразеологізми часто мають певну часову та територіальну прив'язку, тому повністю зрозуміти їх зміст можуть лише ті люди, які жили у певний період і на певній території. Усе це свідчить про те, що антропонімічний компонент містить фонову інформацію, але вона може бути «закодованою» для інших осіб.

Вдалося помітити те, що антропонімічні компоненти фразеологічних одиниць можуть змінюватися залежно від етнокультурних відмінностей лінгвоспільнот. Наприклад, фразеологізми *HeathRobinson* (британський

варіант, що походить від імені англійського карикатуриста, ілюстратора та художника Вільяма Хіта Робінсона (1872-1944)) і *RubeGoldberg* (американський варіант, що походить від імені американського карикатуриста, скульптора та винахідника РубенаЛюціусаГолдберга (1883-1970)) пов'язані з реальними людьми, відомими своїми дивними та химерними малюнками винаходів, які виконували прості функції. Обидва фразеологізми мають тотожну семантику: вони позначають складний і непрактичний винахід.

Наведемо додатковий приклад до вищезазначеної інформації: *accordingtoCocker* – відповідно до Кокера (правильно, за всіма правилами). Едвард Кокер (1631-1676) – англійський гравець, автор англійського підручника «Арифметика», широко вживаного у XVII-XVIII століттях. У процесі збору було зафіксовано ще один британський варіант: *accordingtoHoyle* – відповідно до Гойла (за планом або правилами). ЕдмондГойл (1672-1769) – англійський письменник, відомий авторитетними книгами про карткові ігри; його ім'я стало метафорою найвищого авторитету в усіх сферах. *AccordingtoGunter* – відповідно до Гюнтера (правильно), вважається американським еквівалентом британської фрази *accordingtoCocker*. Едмунд Гюнтер (1581-1626) – англійський математик і астроном.

Отже, фразеологізми з антропонімічним компонентом у різних варіантах англійської мови можуть виражати одні й ті ж концепти.

Серед фразеологічних одиниць, що мають історичне походження, є чимало прізвиськ. Деякі з них не лише вказують на конкретну особу, а й у процесі розвитку набули загального значення та можуть використовуватися для опису людей з певними рисами чи характеристиками:

– *BloodyMary* – «Кривава Мері» (жорстока людина). Таке прізвисько отримала королева Марія I Тюдор (Кривава) (1516-1558) за страту багатьох протестантів;

– *IronLady*– «Залізна леді» (рішуча, непохитна та дещо жорстока жінка, яка обіймає керівну посаду). Прізвисько Маргарет Гільди Тетчер (1925-2013), британської політичної діячки, відомої сильним і рішучим стилем управління;

– *SoapySam*– «Мильний Сем» (спритна, переконлива та красномовна людина). Прізвисько СемюеляВілберфорса (1805-1873), британського єпископа та релігійного діяча Англіканської церкви;

– *TyphoidMary* – «Тифозна Мері» (людина, яка поширює інфекцію; нещастя чи погані новини). Мері Меллон (1869-1938) була першою людиною у США, яку визнали безсимптомним носієм черевного тифу. Вона категорично заперечувала цей факт і працювала у харчовій індустрії. На початку 1900-х років її стали називати «Тифозною Мері». У середині 1900-х років з'явилося ще одне значення– «носій нещастя».

Загальна кількість фразеологізмів з антропонімічним компонентом літературного походження становить 63 ФО (19%).

Безсумнівно, що художня література є важливим джерелом збагачення фразеологічного фонду будь-якої мови. Фразеологізми, що належать до цієї групи, сповнені інформацією про культуру та мистецтво певної країни. Такі фраземи яскраво розкривають зміст художніх творів і надають відомості про їх авторів. Серед них можна виділити ті, що походять з творів таких письменників і драматургів, як Вашингтон Ірвінг, Джордж Орвелл, Мері Шеллі, Мігель де Сервантес, Роберт Стівенсон, Чарльз Діккенс і т. ін. Фразеологічні одиниці літературного походження можуть бути як інтернаціональними, так і національними, залежно від того, наскільки відомим є автор і його твір.

Проілюструємо викладене вище яскравими прикладами:

– *BigBrother* – Старший Брат (особа чи організація, яка здійснює повний контроль над життям людей). Фразема походить з роману-антиутопії Джорджа Орвелла «1984» (1948). У творі так називають одноосібного лідера

держави, який має повну владу, намагається контролювати поведінку та думки громадян, а також обмежувати їх свободу. Вираз «*BigBrotheriswatchingyou*» («Старший Брат стежить за тобою») часто зустрічається у творі та вживається для позначення безперервного спостереження та контролю;

– *DonQuixote* – Дон Кіхот (мрійник, відірваний від життя). Дон Кіхот – головний герой роману іспанського письменника Мігеля де Сервантеса Сааведра «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» (1605-1615);

– *Frankenstein'smonster* – монстр Франкенштейна (річ, яка стає жахливою чи руйнівною для її творця). «Франкенштейн» – роман англійської письменниці Мері Шеллі, виданий у 1818 році. Вчений Франкенштейн створює й оживляє людиноподібного монстра, який зрештою обертається проти нього та знищує його. Франкенштейном помилково називають саму потвору, хоча у творі вона не мала імені;

– *JekyllandHyde* – Джекіл і Гайд (людина, яка по чергово демонструє протилежні особистості чи сторони (добро та зло)). «Дивна історія доктора Джекіла й містера Гаїда» (1886) – роман шотландського письменника Роберта Стівенсона. У ньому йдеться про лікаря Джекіла, який піддався своїм таємним інстинктам, виготовив і випробував диво-еліксир. Унаслідок цього на волю вирвався містер Гайд – зла й аморальна частина природи Джекіла;

– *MrsJellyby* – жінка, надміру захоплена громадською діяльністю на шкоду своїм дітям і дому. Походить від імені героїні роману Чарльза Діккенса «Холодний дім» (1853);

– *RipVanWinkle* – людина, яка не помічає змін чи багато спить; ретроград. Фразема походить від імені персонажа однойменної новели Вашингтона Ірвінга «Ріп ван Вінкль» (1819), який проспав двадцять років;

У процесі збору емпіричного матеріалу та етимологічного аналізу виявлено значну кількість шекспіризмів – фразеологічних одиниць, створених Вільямом Шекспіром:

– *Cordelia's gift* – ніжний і тихий голос жінки. Фразеологізм пов'язаний з голосом Корделії – героїні трагедії Вільяма Шекспіра «Король Лір» (1605-1606);

– *Richard himself again* – живий курилко (живий і здоровий). Вислів пов'язаний із п'єсою Вільяма Шекспіра «Річард III» (1592-1593);

– *the Capulets and the Montagues* – Монтеккі і Капулетті (дві сторони, що ворогують; неготовність до чогось). Фразема пов'язана з трагедією Вільяма Шекспіра «Ромео та Джульєтта» (1595);

– *when Queen Anne was alive* – за царя Гороха/Панька (дуже давно). Вираз походить з комедії Вільяма Шекспіра «Віндзорські насмішниці» (1602).

В етимологічному аспекті слід врахувати, що походження антропоніма та фразеологізму, до якого він належить, може відрізнитися. Наприклад, англійська фразема *out-Herod Herod* містить антропонімічний компонент *Herod* і означає «бути надзвичайно жорстоким або справжнім тираном». Загальне значення фразеологічної одиниці логічно випливає зі значення антропоніма біблійного походження, оскільки Ірод – цар Юдеї, який наказав убити всіх немовлят чоловічої статі у Вифлеємі, щоб знищити Ісуса [59, с. 2097]. На перший погляд, фразеологізм з антропонімічним компонентом походить з Біблії, але дослідження виявило, що його коріння лежить у трагедії Вільяма Шекспіра «Гамлет», хоча він і несе біблійний підтекст.

Вдалося зафіксувати фразеологічні одиниці, що належать до публіцистичної та графічної літератури:

– *deliver the message to Garcia* – проявляти ініціативу у виконанні важливих або необхідних завдань, незважаючи на труднощі або не потребуючи конкретних інструкцій. Вираз пов'язаний з есе

«AMessagetoGarcia», опублікованого в 1899 році ЕлбертомХаббардом. У ньому розповідається про лейтенанта Ендрю Роуена, який береться встановити зв'язок з лідером кубинських повстанців Каліксто Гарсія, щоб створити союз у разі війни з Іспанією;

– *JoeSixpack* – середньостатистична людина. Вперше фразема зустрічається в статті, опублікованій в газеті «TheBostonGlobe» (1970);

– *ColonelBlimp* – полковник Блімп(пихатий і дратівливий чоловік похилого віку; уособлення консерватизму). Назва походить від імені персонажа британського коміксу, який вперше з'явився в газеті «LondonEveningStandard» (1934);

– *DickTracy* – Дік Трейсі (людина, яка щось розслідує (часто щось тривіальне)). Ця фразема має жартівливу конотацію. Вона посилається на зятятого детектива з однойменного коміксу.

Фразеологізми з антропонімічним компонентом, походження яких є фольклор, становлять 40 ФО (12%).

Серед них знаходимо фразеологічні одиниці, які пов'язані з легендами, казками, переказами, анекдотами, піснями, народними виставами, іграми тощо. Вони є цінним джерелом історико-культурної інформації та народної творчості. Фразеологізми фольклорного походження також можуть бути інтернаціональними та національними, але останні значно переважають.

Розглянемо кілька фразеологізмів, що належать до цієї групи:

– *aRolandforanOliver*– око за око; зуб за зуб (гостра та влучна відповідь). Фразема пов'язана з єдиноборством між Роландом, легендарним племінником Карла Великого, і Олів'єром, одним із лицарів Карла Великого. Жоден чоловік не здобув перемоги, але згодом між ними зав'язалася міцна дружба;

– *Aladdin'slamp*–лампа Аладдіна (талісман який виконує всі бажання та накази його власника; джерело могутності). Фразеологізм посилається на казку «Аладдін і чарівна лампа» із книги «Тисяча і одна ніч». Аладдін –

головний герой твору, натирав магичну лампу, щоб викликати джина, готового виконати всі його бажання;

– *allmyeyeandBettyMartin!* – дурниця/нісенітниця! [7, с. 103].

Ймовірно, що фразу вигадав моряк, чий переказ (неправильно почутих) слів жебрака був розцінений як нісенітниця;

– *Barmecidedinner(feast) (theBarmecide'sdinner(feast))* – бенкет, на якому нема чого їсти; удаваний достаток. В одній з казок «Тисячі і однієї ночі» описується, як багатий Бармакид, запросивши бідняків на обід, наказав подавати порожні блюда;

– *dielikeRoland* – померти від голоду чи спраги. Фразема стосується Роланда, легендарного героя французького епосу, який вижив у битві у Ронсевальській ущелині, але помер від голоду та спраги під час переходу через Піренеї у 778 році нашої ери;

– *Diogenes' lantern* – ліхтар Діогена (пошук по-справжньому чесної людини). Діоген Синопський – давньогрецький філософ-кінік IV ст. до н. е. За легендою, він запалив ліхтар удень і ходив із ним містом, промовляючи: «Я шукаю людину»;

– *(as)drunkasDavid'ssow* – п'яний як ніч/барило (дуже п'яний). Фразеологізм пов'язаний з Девідом Ллойдом, чия дружина, напившись, пішла протверезіти до свиноматки. Коли Девід показував свиноматку своїм знайомим, вони побачили лише його п'яну дружину. Після цієї ситуації жінка отримала прізвисько «свиноматка Девіда»;

– *(as)patientasGriselda* – терпляча, як Грізельда (надзвичайно спокійна та слухняна людина). Грізельда – персонаж фольклору;

– *peeringTom* – людина, яка потайки підглядає за іншими, коли вони роздягаються. Фразеологізм походить від легенди про графиню Годіву, красуню-дружину графа Леофріка. Граф наклав непомірні податки на жителів міста Ковентрі. Його дружина заступилася за них, і він пообіцяв знизити податки, якщо вона зважиться оголеною проїхати вулицями міста.

Поважаючи графиню Годіву, усі жителі зачинили віконниці та двері своїх будинків. Проте кравець Том не втримався та почав підглядати в щілину, але він одразу ж втратив зір;

- *(as)pleasedasPunch* – на сьомому небі (дуже задоволений або щасливий). Фразема походить від імені персонажа англійського фольклору, зокрема, героя народної лялькової вистави «Панч і Джуді»;

- *round Robin Hood's barn* – обхідним шляхом. Робін Гуд – відомий англійський розбійник, який грабував жадібних багатих людей, а потім допомагав бідним. Він є героєм багатьох середньовічних народних балад;

- *TomPepper* – великий брехун. Фразема пов'язана з фольклорним персонажем, якого вигнали з пекла за те, що він перевершував свого володаря в брехні;

- *TomTiddler'sground* – золоте дно (невичерпне джерело прибутків). Фразеологізм походить від старої дитячої гри «TomTiddler'sground»;

- *waltz/walkMatilda* – брати пакунок з особистими речами під час подорожі. Фразеологізм походить від австралійської пісні «WaltzingMatilda» («Вальсуючи з Матильдою») (1903). У ній йдеться про бродягу, який називав свій заплічний мішок Матильдою.

Думка Л. Сміта про те, що не завжди можливо простежити джерело походження ідіоми, збігається з нашою [57, с. 101]. У процесі дослідження було виявлено 37 ФО (11%) з антропонімічним компонентом, походження яких є відмінним (наприклад, виявлено лише один фразеологізм, що не належить до жодної із проаналізованих вище груп), спірним чи невідомим. У зв'язку з цим була створена група «Інше», яка є найменшою за кількістю фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом.

До цієї групи належать фразеологізми, що описують людей (їх зовнішні ознаки, риси характеру, професії тощо), вказують на різні об'єкти та відображають певні явища:

- *astonishtheBrowns* – кинути виклик суспільству;

- *averageJane* – звичайна дівчина чи жінка;
- *averageJoe* – звичайний хлопець або чоловік;
- *beforeyoucansayJackRobinson* – не встигнути і оком моргнути (дуже швидко). Фразеологізм виник у 1700-х роках, але ідентичність Джека Робінсона була втрачена;
- *Charleyhorse* – судоми або ригідність м'язів. Вираз вперше було використано у 1880-х роках серед бейсболістів. Його справжнє походження спірне;
- *chattyCathy* – язиката Хвеська (дуже балакуча людина). Цей фразеологізм походить від надзвичайно популярної ляльки, яку виготовляла компанія «Mattel» з 1959 по 1965 рік;
- *ChristopherColumbus!* – отакої!; от така ловись! (виражає здивування) [26, с. 76];
- *Jackoutofdoors/office* – звільнений з роботи чиновник, безробітний; бродяга;
- *JohnThomson'sman* – підкаблучник;
- *Johnny-on-the-spot* – Фігаро тут, Фігаро там (енергійна людина, яка готова діяти у потрібний момент або на яку завжди можна покластися). Походження фрази неможливо точно визначити, але вона, безсумнівно, походить від вислову «*Johnnyisalwaysonthespotwhenwanted*»;
- *nervousNellie* – дуже сором'язлива, боязка та тривожна людина. Фразеологізм не стосується конкретної особи. Найімовірніше, власне ім'я було обране заради алітерації;
- *slipsomeoneaMickeyFinn* – підсунути комусь МіккіФінна (напоїти когось наркотичним або фальсифікованим напоєм). Фразеологічна одиниця зафіксована у 1920-х роках, але має невідоме походження.

Отже, виокремлено основні джерела походження англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом: Біблія,

античність, історія, література, фольклор та інше. Найбільшу частину становлять фразеологічні одиниці, джерелом яких є історія.

Уведення особових імен, прізвищ, прізвиськ і т. ін. історичних постатей, письменників і героїв їхніх творів, біблійних, міфологічних і фольклорних персонажів у структуру фразеологічних одиниць наділяє їх глибинними смислами та намірами. Повне розуміння семантики таких фразеологізмів вимагає історико-культурних, а також етимологічних знань, що свідчить про наявність «закодованої» інформації.

Багато фразеологічних одиниць, що ґрунтуються на біблійних і античних сюжетах, є інтернаціональними, але також існують національні. Фразеологізми літературного чи фольклорного походження можуть бути як інтернаціональними, так і національними, залежно від популярності джерел їх походження.

Доведено, що фразеологізми з антропонімічним компонентом у різних варіантах англійської мови можуть виражати одні й ті ж концепти, відрізняючись при цьому компонентним складом. Під час визначення етимології всієї фраземи важливо врахувати, що антропонім і фразеологічна одиниця, до якої він входить, можуть мати різні походження.

Основна проблема деяких фразеологізмів з антропонімічним компонентом полягає у тому, що їх початкове значення давно стерлося та може бути відновлене лише шляхом етимологічного аналізу. Проте варто зазначити, що не завжди вдається точно встановити джерело походження фразеологічної одиниці.

2.2 Способи перекладу англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом українською мовою

Дослідивши різноманітні способи перекладу у теоретичній частині роботи, для аналізу перекладу англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом українською мовою було створено робочу класифікацію:

1. Повний еквівалент;
2. Частковий еквівалент;
3. Фразеологічний аналог;
4. Калькування (дослівний переклад);
5. Описовий переклад;
6. Антонімічний переклад;
7. Комбінований переклад.

На рис. 2.2 представлено результати перекладацького дослідження емпіричного матеріалу (327 ФО (додаток Б)), за якими найпоширенішим способом передачі фразеологізмів з антропонімічним компонентом українською мовою є описовий переклад (147 ФО, 45%). Антонімічний переклад посідає останнє місце (1 ФО, 0%).

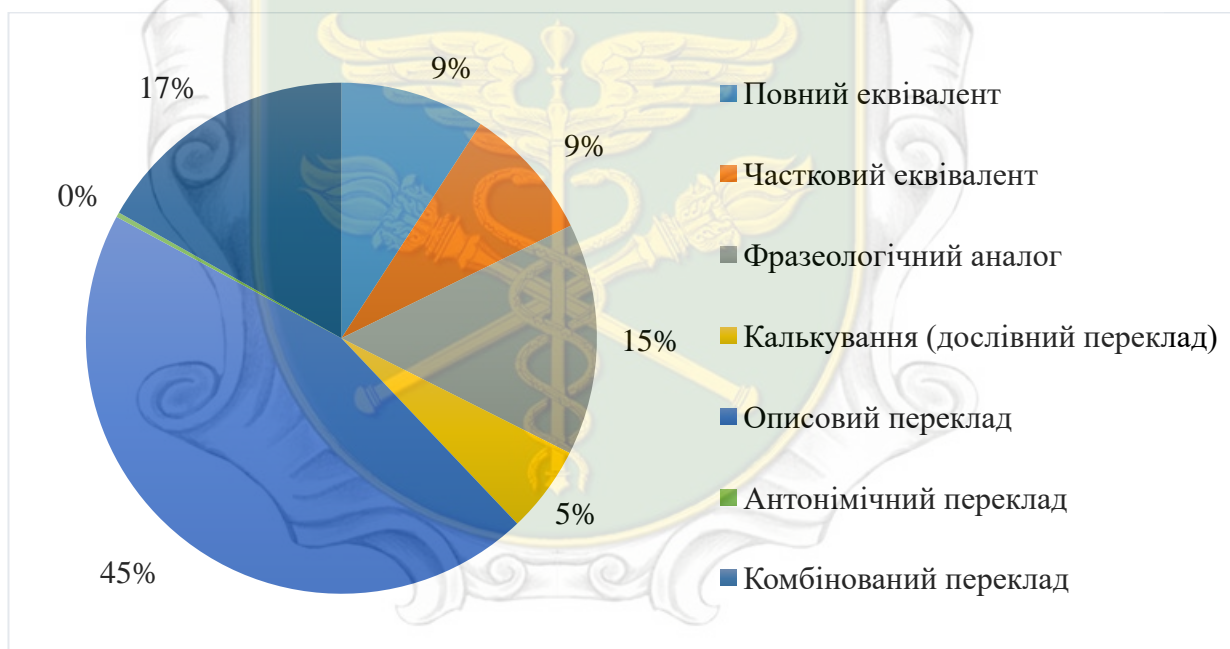

Рисунок 2.2 – Способи перекладу та кількість фразеологізмів з антропонімічним компонентом у відсотковому відношенні

Найкращий спосіб перекладу фразеологізмів – повний еквівалент. Він дозволяє не лише точно передати значення, але й зберегти структуру, компонентний склад, образність і експресивність виразу вихідної мови. Повних еквівалентів порівняно небагато через різницю у світогляді та культурі носіїв англійської й української мов.

Виконаний аналіз підтверджує, що лише 30 ФО (9%) можливо передати за допомогою повного еквівалента.

Цей спосіб переважно спостерігається при передачі фразеологізмів, що мають інтернаціональний характер і засновані на біблійних, міфологічних, літературних сюжетах, і рідше – на історичних подіях чи фактах:

- *AlphaandOmega* – альфа і омега;
- *aneggofColumbus* – яйце Колумба;
- *Augeanstables* – авгієві стайні;
- *Balaam'sass* – валаамова ослиця;
- *Buridan'sass* – буриданів віслук;
- *Draconianlaws* – драконівські закони;
- *Homerriclaughter* – гомеричний сміх;
- *in the arms of Morpheus* – в обіймах Морфея;
- *Prometheanfire* – прометеїв вогонь;
- *Pyrrhic/Cadmeanvictory* – піррова/кадмійська перемога;
- *theGordianknot* – гордіїв вузол;
- *thewisdomofSolomon* – мудрість Соломона.

Часткові еквіваленти використовуються для перекладу 28 ФО, що становить 9%. Їх невелика кількість зумовлена тією ж причиною, що й у випадку з повними еквівалентами, – розбіжностями у картинах світу носіїв різних мов.

У процесі перекладу фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом було з'ясовано, що англомовні антропоніми можуть бути

замінені на відповідні україномовні, наприклад: *chattyCathy* – язиката Хвеська; *GodputtogetherTomandJerry* – зібрав Бог пару – Карпа і Хвеську.

Виявлено, що власні імена можуть зберігатися, проте інші лексичні одиниці змінюються. Наведемо приклад фразеологізму на позначення подружніх стосунків або шлюбу: *bondofHymenaeus* – пута/ланцюг Гіменея. Зауважимо, що англійське слово *bond*, яке зазвичай перекладається як *зв'язок*, має позитивні асоціації та викликає приємні та теплі почуття, тоді як українські варіанти *пута* і *ланцюг* асоціюються з обмеженням свободи.

Досліджено, що зустрічаються випадки, коли відбувається не тільки заміна власних імен, а й інших лексичних одиниць. Наприклад, при перекладі англійського фразеологізму *poruplikeJack-in-the-box*, що означає «несподівано та недоречно щось зробити», відбувається заміна компонента *Jack* на *Пилип* або *Кузьма*, а *box* на *конопля* або *мак*, тому в українській мові знаходимо частковий еквівалент – *вискочити як Пилип з конопель* або *як Кузьма з маку вискочити*. Наведемо ще один вдалий приклад фразеологічної одиниці на позначення людини, яка відмовляється вірити очевидним фактам або ж сумнівається у тому, що є правдою для інших: *adoubtingThomas* – Хома невірний/невіруючий, де англійський антропонім *Thomas* замінюється на український *Хома*, а прикметник *doubting* – на *невірний/невіруючий*, який має дещо відмінне значення.

У процесі перекладу деяких фразеологічних одиниць власні імена можуть бути опущені і замінені іншими поняттями, що відповідають фразеологічному фонду української мови:

- *aBenjamin'sportion* – лєвова частка/пайка;
- *(as)old as Adam* – старий як (білий) світ;
- *patienceofJob* – ангельське терпіння;
- *(as)poorasJob* – бідний як церковна миша.

Переклад, здійснений за допомогою часткового еквівалента, часто зберігає лексичний склад, але має дещо іншу граматичну структуру:

- *abanquetofLucullus* – лукуллівський бенкет;
- *Diogenes' lantern* – ліхтар Діогена;
- *inAbraham'sbosom* – на лоні Авраама;
- *Pandora'sbox* – скриня Пандори.

Отже, частковий еквівалент зберігає значення та стилістичну спрямованість виразу вихідної мови, але може мати невеликі відмінності у лексичному складі, образності та граматичній структурі.

Фразеологічний аналог забезпечує таку ж адекватність перекладу, як і повний або частковий еквівалент. Фразеологічна одиниця, перекладена цим способом, є аналогічною оригіналу за значенням, але суттєво відрізняється за всіма іншими характеристиками.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок, що фразеологічні аналоги використовуються для перекладу 48 ФО, що становить 15%.

Розглянемо декілька прикладів:

- *aRolandforanOliver* – око за око; зуб за зуб;
- *beashappyasLarry* – тішитися, як вітер капелюхом;
- *beforeyoucansayJackRobinson* – не встигнути і оком моргнути;
- *(as)craftyasOldNick* – потайна собака;
- *DavidandJonathan* – два Аякси;
- *enough (something) tochokeCaligula'shorse* – хоч греблю гати; хоч лопатою загрибай; кури не клюють; і свині не їдять; аж кишить;
- *grinlikeaCheshirecat* – світити зубами;
- *Jackofalltrades(Jack-of-all-trades)* – і швець, і жнець, і на дуду грець; майстер на всі руки;
- *oneisnoSolomon* – пороху не вигадас;
- *raiseCain* – наробити шелесту;
- *sinceAdamwasaboy* – за царя Гороха/Панька;

– *supwithPluto* – віддати Богові душу; дати/врізати дуба.

Деяким англійським фразеологізмам влучно відповідають українські прислів'я, наприклад:

– *allworkandnoplaymakesJackadullboy* – «Умієш працювати – умій і відпочивати»;

– *evenHomersometimesnods* – «Немає чоловіка без вади»; «Кінь на чотирьох ногах, та й то спотикається».

Отже, відтворення фраземи за допомогою фразеологічного аналога є високоеквівалентним. Однак важливо пам'ятати про емоційно-стилістичне значення, а також враховувати стилістичну нерівність і національний колорит фразеологізмів.

Зафіксовано випадок, коли англійський фразеологізм з антропонімічним компонентом можливо влучно перекласти не одним способом. Наприклад, до фразеологічної одиниці *betweenScyllaandCharybdis* можна дібрати повний еквівалент *між Скіллою/Сциллою і Харібдою* або ж фразеологічні аналоги *між двох вогнів, між молотом і ковадлом і потрапити з вогню та в полум'я* [20, с. 42]. Усі вони мають одне значення – бути у безвихідному становищі, коли небезпека загрожує з обох боків. Ще одним прикладом є англійська фразеологічна одиниця *chattyCathy*, яка описує дуже балакучу людину. Вона має частковий еквівалент *язиката Хвеська* та фразеологічні аналоги *баба Палажка (і баба Параска)* і *язик без кісток*, які передають те ж саме значення, що й одиниця вихідної мови.

Отже, англійський фразеологізм з антропонімічним компонентом може перекладатися різними способами, але найкращим способом перекладу вважається повний або частковий еквівалент.

Калькування (дослівний переклад) дозволяє передати семантичні особливості безеквівалентних фразеологізмів. У процесі цього способу перекладу створюється нове словосполучення у цільовій мові, що є точною копією структури вихідної.

Калькування було використано у 18 випадках, що становить 5%:

- *anAladdin'scave* – печера Аладдіна;
- *Caesar'swifeis(must/shouldbe) abovesuspicion* – дружина Цезаря (повинна бути) поза підозрою;
- *(as)deadasQueenAnn/JuliusCaesar* – мертвий як королева Анна/Юлій Цезарь;
- *Elvishasleftthebuilding* – «Елвіспокинув будівлю»;
- *hercomesJohn/Mary!* – от/ось іде Джон/Мері![26, с. 132];
- *IronLady*– «Залізна Леді»;
- *Jacob'sladder* – драбина Якова;
- *LaresandPenates* – лари і пенати;
- *(as)meekasMoses*– покірний/лагідний, як Мойсей;
- *(as)patientasGriselda* – терпляча, як Грізельда;
- *thecurseofCain* – прокляття Каїна;
- *TyphoidMary* – «Тифозна Мері».

За переконаннями багатьох перекладачів, калькування не є найкращим способом перекладу фразеологічних одиниць, оскільки деякі образи можуть бути спотвореними та незрозумілими для читачів. Наприклад, фразеологізм *ColonelBlimp* за допомогою калькування можна перекласти як *полковник Блімп*. Проте є впевненість у тому, що носії української мови не зрозуміють його значення. Зважаючи на цей факт, варто відмовитись від калькування (дослівного перекладу) або ж доцільно використати комбінований переклад (поєднання дослівного й описового способів): *ColonelBlimp*– полковник Блімп (пихатий і дратівливий чоловік похилого віку; уособлення консерватизму).Такий підхід робить фразеологічну одиницю зрозумілою для представників українського суспільства.

У разі відсутності в українській мові повного/часткового еквівалента чи аналога англійської фразеологічної одиниці, а калькування призводить до

малозрозумілого буквалізму, перекладач, відмовившись від образності виразу, змушений використовувати описовий переклад.

Нами було з'ясовано, що такий спосіб використовується у процесі перекладу 147 ФО, що становить 45% від загальної кількості й є найбільшим показником серед усіх способів. Це можна пояснити невідповідністю картин світу та реальної дійсності у носіїв різних мов.

Наведемо вдалі приклади англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом та їх описовий переклад українською мовою:

- *Alibi* – людина, яка постійно знаходить виправдання, щоб ухилитися від обов'язку чи відповідальності;
- *appeal to Caesar* – апелювати до вищої влади; звернутися із закликом до виборців під час загальних виборів (політичний вираз);
- *be in like Flynn* – бути успішною людиною;
- *bow down in the house of Rimmon* – діяти/йти всупереч своїм принципам;
- *Box and Cox arrangement/existence/life* – умова, за якою двоє людей використовують приміщення по черзі;
- *break Priscian's head* – порушувати правила граматики;
- *do as Crusoe on one* – залишити когось на безлюдному острові; на самоті;
- *do you know Dr. Wright of Norwich* – саркастичний коментар, зроблений на званій вечері, щоб закликати гостя продовжувати передавати вино;
- *Jonah's gourd* – швидкоплинність життя; щось, що швидко розквітає і так само в'яне;
- *Lamourette's kiss* – тимчасовий, неміцний і ненадійний мир;
- *not know someone from Adam* – не в змозі впізнати чи взагалі не знати людину;
- *out-Herod Herod* – бути надзвичайно жорстоким або справжнім тираном;

– *playbyMarquisofQueensberryrules* – діяти етично та чесно, за правилами;

– *somewheretotherightofGenghisKhan* – надзвичайно консервативна людина у своїх політичних чи особистих переконаннях.

Результати дослідження підтверджують, що недоліком описового перекладу є те, що він не зберігає особливості фразеологізму вихідної мови.

Антонімічний переклад – це спосіб перекладу, при якому передається протилежне значення фразеологізму (наприклад, негативне значення змінюється на позитивне) [34, с. 56]. Цей спосіб перекладу використовується найрідше – 1 ФО (0%): *Barkisiswilling*– «Баркіс не проти».

Комбінований переклад – це спосіб перекладу, що застосовується, коли аналог цільової мови не повністю відображає зміст англійської фразеологічної одиниці або має власний специфічний колорит часу та місця [34, с. 57]. При використанні вищезазначеного способу перекладу відбувається інтеграція двох або більше способів. Найчастіше поєднуються калькування й описовий переклад, а також транскрипція (транскрибування)/транслітерація/змішане транскодування й описовий переклад. Крім того, якщо це можливо та необхідно, додається фразеологічний аналог.

Комбінований переклад посідає друге місце серед усіх способів, охоплюючи 55 ФО, що становить 17%:

- *asonofMars* – син Марса (військовий);
- *asonofNeptune*– син Нептуна (моряк);
- *Adam'sapple* – адамове яблуко (кадик);
- *beaRomeo* – бути Ромео (бути чоловіком, який переживає глибоке закохання);
- *bendthebowofUlysses* – зігнути лук Одиссея (зробити надзвичайно складну роботу);

- *DarbyandJoan* – Дарбі та Джоан (нерозлучне подружжя похилого віку);
- *Faustianbargain* – фаустівська угода (домовленість, за якою особа відмовляється від моральних, етичних або духовних цінностей на користь багатства, влади й інших переваг);
- *GogandMagog*–Гог і Магог (уособлення темних сил, з якими в кінці світу боротиметься Бог і його воїнство)[14];
- *JackFrost*– Джек Фрост (уособлення зими); Мороз (персонаж фольклору слов'ян);
- *UriahHeep* – УріяГіп (лицемір).

Інколи перекладачі додатково використовують роз'яснювальний переклад, який пояснює етимологію фразеологічної одиниці, тобто її походження. Такий підхід допомагає представникам певної країни краще зрозуміти культурно-історичний контекст, що стоїть за фразеологізмом вихідної мови. Наприклад:

- *Aaron'srod* – жезл Аарона (символ влади) [40, с. 36]. Це особлива річ, якою Аарон творив різноманітні чудеса в Єгипті. Пізніше вона зацвіла та вродила мигдаль;
- *AbelardandHeloise* – Абельяр і Елоїза (символ безсмертного трагічного кохання). П'єр Абельяр (1079-1142) був видатним французьким філософом-схоластом і лектором. Абельяр і Елоїза таємно одружилися після народження сина. Коли про роман стало відомо, жінка стала черницею, а чоловік – ченцем;
- *BacchushasdrownedmorementhanNeptune* – Вакх втопив більше людей, ніж Нептун (вино занастило більше людей, ніж море). Вакх– бог вина, а Нептун – бог води;

– *Naboth's vineyard* – виноградник Навота (предмет заздрості та зазіхання). Навот був виноградником, який загинув через заздрощі царя Ахава та його дружини Єзавелі.

Отже, у процесі перекладу фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом використовуються такі способи: повні та часткові еквіваленти, фразеологічний аналог, калькування (дослівний переклад), описовий, антонімічний і комбінований переклади. У разі потреби перекладач використовує роз'ясувальний переклад, тобто пояснює етимологію (походження) фразеологізму вихідної мови. Серед способів найчастіше використовується описовий переклад, а найрідше – антонімічний. Загальна кількість фразеологічних одиниць – 327. Загалом 106 ФО (33%) були перекладені фразеологічними способами, а 221 ФО (67%) – нефразеологічними. Відмінність між цими шляхами перекладу є суттєвою, що свідчить про те, що нам не вдалось відшукати велику кількість повних або часткових еквівалентів, а також фразеологічних аналогів.

Висновки до розділу 2

У другому розділі роботи ми розглянули практичні аспекти англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом.

Зазначено, що розуміння значень фразеологічних одиниць визначається різними чинниками. Мовознавці одностайні у тому, що іноді критично важливо провести етимологічне дослідження.

У процесі нашої роботи було проведено етимологічний аналіз на матеріалі 327 англійських фразеологічних одиниць (ФО) з антропонімічним компонентом (додаток Б). Вибірка здійснювалася з таких словників: «Collins Dictionary of the English Language» [45], «Concise Dictionary of Idioms, Phrases, Proverbs, Similes and Metaphors» [46], «Longman Dictionary of Contemporary English» [51], «Oxford Dictionary of

Idioms» [54], «The American Heritage Dictionary of Idioms» [58], «The Farlex Idioms and Slang Dictionary» [59], «Англо-український фразеологічний словник» [2] тощо.

Усі проаналізовані нами англійські фразеологізми з антропонімічним компонентом можна віднести до таких етимологічних груп:

1. Біблія (59 ФО, 18%);
2. Античність (47 ФО, 15%);
3. Історія (81 ФО, 25%);
4. Література (63 ФО, 19%);
5. Фольклор (40 ФО, 12%);
6. Інше (37 ФО, 11%).

На першому місці знаходяться фразеологізми, джерелом яких є історія (81 ФО, 25%), друге місце посідає література (63 ФО, 19%), а третє – Біблія (59 ФО, 18%). Найменше стійких словосполучень входять до складу групи «Інше» (37 ФО, 11%), походження яких є відмінним, спірним чи невідомим.

Зважаючи на особливості фразеологічних одиниць з антропонімічним компонентом, виділяємо такі способи їх перекладу:

1. Повний еквівалент (30 ФО, 9%);
2. Частковий еквівалент (28 ФО, 9%);
3. Фразеологічний аналог (48 ФО, 15%);
4. Калькування (дослівний переклад) (18 ФО, 5%);
5. Описовий переклад (147 ФО, 45%);
6. Антонімічний переклад (1 ФО, 0%);
7. Комбінований переклад (55 ФО, 17%).

Серед способів найчастіше використовується описовий переклад (147 ФО, 45%), а найрідше – антонімічний (1 ФО, 0%). Загальна кількість фразеологічних одиниць – 327 (додаток Б). Загалом 106 ФО (33%) були перекладені фразеологічними способами, а 221 ФО (67%) – нефразеологічними. Відмінність між цими шляхами перекладу є суттєвою,

що свідчить про те, що нам не вдалось відшукати велику кількість повних або часткових еквівалентів, а також фразеологічних аналогів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом, їх етимологічних особливостей і способів перекладу українською мовою:

1. В англійській та українській мовах вчені пропонують різні назви та визначення понять «фразеологія» і «фразеологізм». Загалом, фразеологія – розділ мовознавства, що вивчає фразеологізми – стійкі сполуки слів, що характеризуються лексико-граматичною нерозривністю, постійністю, відтворюваністю, образністю та метафоричністю.

2. Основні ознаки фразеологізмів: семантична цілісність або нерозкладність, відносна постійність компонентного складу та структури, відтворюваність, метафоричність, однакова синтаксична функція тощо. Серед функцій фразеологічних одиниць можна виділити: номінативну, емоційно-експресивну, оцінну, прагматичну, функцію портретної характеристики, зображення зовнішнього вигляду людини, функцію передачі

внутрішніх якостей людини, функцію відтворення внутрішнього стану людини та функцію створення гумору та сатири. Основні класифікації фразеологізмів формуються за такими принципами: за структурно-семантичним, за семантико-граматичним, за морфологічним, за функціональним, за генетичним, за принципом історичної еволюції семантики, за принципом стратифікації мови та за ступенем ідіоматичності значення.

3. Фразеологія пов'язана з іншими науками, зокрема з ономастикою, яка вивчає оніми (власні назви), що класифікуються за різними групами, серед яких: антропоніми, етноніми, ергоніми, зооніми, хрононіми, ідеононіми, хрематоніми, топоніми, гідроніми, теоніми, астроніми та космоніми.

4. До системи ономастики входить антропоніміка, що вивчає антропоніми – власні назви людей. Поняття «антропонім» є основою виникнення ключового поняття нашого дослідження – «антропонімічного компонента». З метою глибшого розуміння сутності антропонімічного компонента досліджено групи (види), структурно-семантичні особливості, ознаки, функції антропонімів, а також їх роль у фразеології.

5. Теоретичний аналіз дав змогу зробити висновок, що фразеологізм з антропонімічним компонентом – фразеологізм, провідним компонентом якого є власна назва людини (антропонім). Антропонімічний компонент загалом визначає семантику фразеологічної одиниці, кодуючи та декодуючи ключову інформацію.

6. Наразі у мовознавстві бракує вагомих досліджень, присвячених етимологічній або генетичній класифікації англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом. Проаналізувавши наявні класифікації дослідниць, встановлено, що загалом джерела походження фразеологічних одиниць збігаються, серед них: Біблія, міфологія Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, література, культура, історія з висвітленням важливих

подій та імен реальних людей тощо. Фразеологізми з антропонімічним компонентом можуть мати інтернаціональний і національний характери.

7. Серед основних способів перекладу антропонімів і фразеологізмів з антропонімічним компонентом виділяємо: транскрипцію (транскрибування), транслітерацію, змішане транскодування, повний/абсолютний і частковий/відносний еквіваленти, аналоги, калькування, описовий переклад і антонімічний переклад. Мета перекладу – повна передача цільовою мовою лексичного значення фразеологізму вихідної мови, а також, якщо можливо, структурно-стилістичних особливостей, образності та виразності.

8. У практичній частині роботи було сформовано етимологічну класифікацію та проведено етимологічний аналіз на матеріалі 327 англійських фразеологічних одиниць (ФО) з антропонімічним компонентом (додаток Б). Вибірка здійснювалася з таких словників: «Collins Dictionary of the English Language» [45], «Concise Dictionary of Idioms, Phrases, Proverbs, Similes and Metaphors» [46], «Longman Dictionary of Contemporary English» [51], «Oxford Dictionary of Idioms» [54], «The American Heritage Dictionary of Idioms» [58], «The Farlex Idioms and Slang Dictionary» [59], «Англо-український фразеологічний словник» [2] тощо.

Усі проаналізовані нами фразеологізми з антропонімічним компонентом можна віднести до таких етимологічних груп:

1. Біблія (59 ФО, 18%);
2. Античність (47 ФО, 15%);
3. Історія (81 ФО, 25%);
4. Література (63 ФО, 19%);
5. Фольклор (40 ФО, 12%);
6. Інше (37 ФО, 11%).

На першому місці знаходяться фразеологізми, джерелом яких є історія (81 ФО, 25%), друге місце посідає література (63 ФО, 19%), а третє – Біблія

(59 ФО, 18%). Найменше стійких словосполучень входять до складу групи «Інше» (37 ФО, 11%), походження яких є відмінним, спірним чи невідомим.

9. Сформовано класифікацію способів перекладу фразеологізмів з антропонімічним компонентом, серед яких можна виокремити:

1. Повний еквівалент (30 ФО, 9%);
2. Частковий еквівалент (28 ФО, 9%);
3. Фразеологічний аналог (48 ФО, 15%);
4. Калькування (дослівний переклад) (18 ФО, 5%);
5. Описовий переклад (147 ФО, 45%);
6. Антонімічний переклад (1 ФО, 0%);
7. Комбінований переклад (55 ФО, 17%).

Серед способів найчастіше використовується описовий переклад (147 ФО, 45%), за ним слідує комбінований переклад (55 ФО, 17%) і фразеологічний аналог (48 ФО, 15%). Антонімічний переклад (1 ФО, 0%) використовується найрідше. Загалом 106 ФО (33%) були перекладені фразеологічними способами, а 221 ФО (67%) – нефразеологічними. Відмінність між цими шляхами перекладу є суттєвою, що свідчить про те, що нам не вдалось відшукати велику кількість повних або часткових еквівалентів, а також фразеологічних аналогів.

Отримані результати можуть слугувати орієнтиром для подальших досліджень фразеологізмів з антропонімічним компонентом, наприклад, продовженню збору емпіричного матеріалу й аналізу не лише джерел походжень і способів перекладу, а й структурно-семантичних особливостей і перекладацьких трансформацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології : монографія. Харків : Вища школа, 1987. 136 с.
2. Англо-український фразеологічний словник / уклад. К. Т. Баранцев. 2-ге вид., випр. Київ : Знання, 2005. 1056 с.
3. Арделян О. В. Функціонування прецедентних антропонімів у складі фразеологічних одиниць англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2021. Вип. 35. Т. 1. С. 93-98.
4. Баран Я. А., Зимомря М. І. Теоретичні основи фразеології : навч. посіб. Ужгород : УДУ, 1999. 176 с.
5. Баранник Д. Х. Фразеологія в усному монологічному мовленні. *Питання мовної культури*. Київ : Наукова думка, 1968. Вип. 2. С. 34-38.

6. Бока О. В. Власні імена як компресовані тексти-носії когнітивної інформації (на матеріалі казки Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і орден Фенікса»). *Вісник СумДУ. Серія : Філологія*. 2008. № 1. С. 15-19.

7. Бондаренко К. Л., Бондаренко О. С. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспекти) : навч. посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця : Нова Книга, 2011. 168 с.

8. Вегеш А. І. Проблеми української літературно-художньої антропоніміки : навч.-метод. посіб. для студентів 5-6 курсів філологічного факультету. Ужгород, 2021. 67 с.

9. Величко Я. А. Антропонімія в англійській мові: структурно-семантичний та функціональний аспекти. *Перекладацькі інновації* : матеріали Всеукраїнської студентської наук.-практ. конф., м. Суми, 25-27 листоп. 2010 р. Суми, 2010. С. 5-7.

10. Галинська О. М. Лінгвокультурна інформація англійських та українських інтертекстуальних фразеологізмів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2012. 20 с.

11. Гнатюк Л. Я. Лінгвокультурний і функційно-прагматичний аспекти антропоцентричних фразеологізмів на матеріалі одно- і різноструктурних мов (української, російської, польської, англійської). *Лінгвістичні дослідження. Лексикологія. Семасіологія. Фразеологія*. Харків, 2014. № 37. С. 3-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2014_37_3(дата звернення: 10.06.2024).

12. Гордіїв вузол. URL: https://vue.gov.ua/Гордіїв_вузол (дата звернення: 03.08.2024).

13. Гурбанська С. О. Лінгвокультурологічний аспект досліджень семантичної структури стійких висловлювань з антропонімічними компонентами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологія. Острог : Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 12 (80). С. 84-87.

14. Гол і Магол. URL: <https://vue.gov.ua/Гол і Магол> (дата звернення: 11.08.2024).

15. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської і української мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Вінниця : Нова Книга, 2011. 328 с.

16. Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (просте речення; еквівалент речення) : монографія. Київ : Наукова думка, 1973. 284 с.

17. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.

18. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування : посібник. Київ : Парламентське видавництво, 2004. 120 с.

19. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою) : монографія. Львів : Вища школа, 1983. 172 с.

20. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. Київ : Довіра, 2004. 284 с.

21. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.

22. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.

23. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Академія, 2005. 368 с.

24. Кравченко Л. О. Українська ономастика: антропоніміка : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 239 с.

25. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для

студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2006. 157 с.

26. Медведєва Л., Холден Н. Англо-український словник. Мовленнєві ідіоми, вигуки, звуконаслідування. Київ : Дніпро, 2003. 536 с.

27. Набока О. М. Біблеїзми з Євангелія від Матвія у мові та мовленні : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса, 2006. 18 с.

28. Панченко О. І. Фразеологізми з компонентом-зоонімом в українській та англійській мовах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Філологія. Соціальні комунікації*. 2014. Т. 27 (66). № 1. Ч. 1. С. 111-114.

29. Пелепейченко Л. М. Актуальні проблеми підготовки перекладачів : монографія. Харків : АВВ МВС України, 2006. 261 с.

30. Ременяк С. В. Антропоніми як важливий аспект мови та культури. *Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України* : зб. наук. праць XIII Всеукраїнської студ. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 18 квіт. 2024. Вип. 196. С. 119-125.

31. Ременяк С. В. Перекладацький аспект англійських фразеологізмів з компонентом-антропонімом. *Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації* : зб. матеріалів ІХ Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю, м. Вінниця, 4 жовт. 2024 р. Вінниця, 2024. Ч. II. С. 80-87.

32. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови : монографія. Київ : Наукова думка, 1973. 280 с.

33. Соболевська О. Є. Українські фраземи й особливості їх творення : метод. рекомендації. Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 45 с.

34. Сороквашина І., Єрмоменко С. В. Особливості передачі фразеологізмів при перекладі художнього тексту з української мови на англійську. *Збірник наукових статей студентів та викладачів відділення перекладу*. Одеса, 2019. С. 55-59.

35. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 494 с.
36. Фразеологічний словник української мови : у 2 кн. / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 1993. 1008 с.
37. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : монографія. Київ : Папірус, 2008. 672 с.
38. Чучка П. П. Слов'янські особові імена українців : історико-етимологічний словник. Ужгород : Ліра, 2011. 432 с.
39. Bally Ch. Traite de la stylistique francaise. Paris : Librairie C. Klincksiek, 1921. 349 p.
40. Berman M. The Shamanic Themes in Armenian Folktales. Cambridge Scholars Publishing, 2008. 100 p.
41. Blake W. Selected Poems of William Blake. Wordsworth Editions, 2000. 384 p.
42. Burns R., Bell A. M. Poems Selected from the Works of Robert Burns. Rivingtons, 1876. 174 p.
43. Cambridge Dictionary: web-site. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (Lastaccessed: 17.09.24).
44. Campbell M. The theory of speech and language. Oxford, 1932. 386 p.
45. Collins dictionary of the English language / ed. by Patric Hanks. London & Glasgow : Collins, 1986. 1771 p.
46. Concise Dictionary of Idioms, Phrases, Proverbs, Similes and Metaphors / ed. by Editorial board. V&S Publishers, 2015. 540 p.
47. Fernando Ch. Idioms and Idiomaticity. Oxford : Oxford University Press. 1996. 261 p.
48. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig : Bibliographisches Institut, 1982. 250 S.
49. Gries S. T. Phraseology and Linguistic Theory: A Brief Survey. *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective*. 2008. P. 3-25.

50. Juraeva I. A. Lexical-semantic Features of Anthroponyms in English Language. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*. 2021. Vol. 27 (4). P. 19-23.

51. Longman Dictionary of Contemporary English : web-site. URL: <https://www.ldoceonline.com/> (Last accessed: 10.09.24).

52. Makkai A. Idiom Structure in English. New York : Walter de Gruyter, 2013. 373 p.

53. Merriam-Webster dictionary : web-site. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (Last accessed: 15.09.24).

54. Oxford Dictionary of Idioms / ed. by J. Siefring. Oxford : Oxford University Press, 2004. 340 p.

55. Pierini P. Opening a Pandora's Box: Proper Names in English Phraseology. *Linguistics Online*. 2008. 36 (4). P. 43-58. URL: <https://bop.unibe.ch/linguistik-online/article/view/518/865> (Last accessed: 11.06.2024).

56. Slobodiak S. I. On the use of anthroponyms in poetry. *SWorldJournal*. 2023. 3 (19-03). P. 110-114.

57. Smith L. P. Words and Idioms: Studies in the English Language. Ann Arbor, Mich. : Gryphon Books, 1971. 299 p.

58. The American Heritage Dictionary of Idioms / ed. by C. Ammer. Boston : Houghton Mifflin Harcourt, 2003. 1191 p.

59. The Farlex Idioms and Slang Dictionary: The Most Complete Collection of Idioms and Slang in the English Language. Farlex International, 2017. 2591 p.

60. The Free Dictionary by Farlex: web-site. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (Last accessed: 17.09.24).

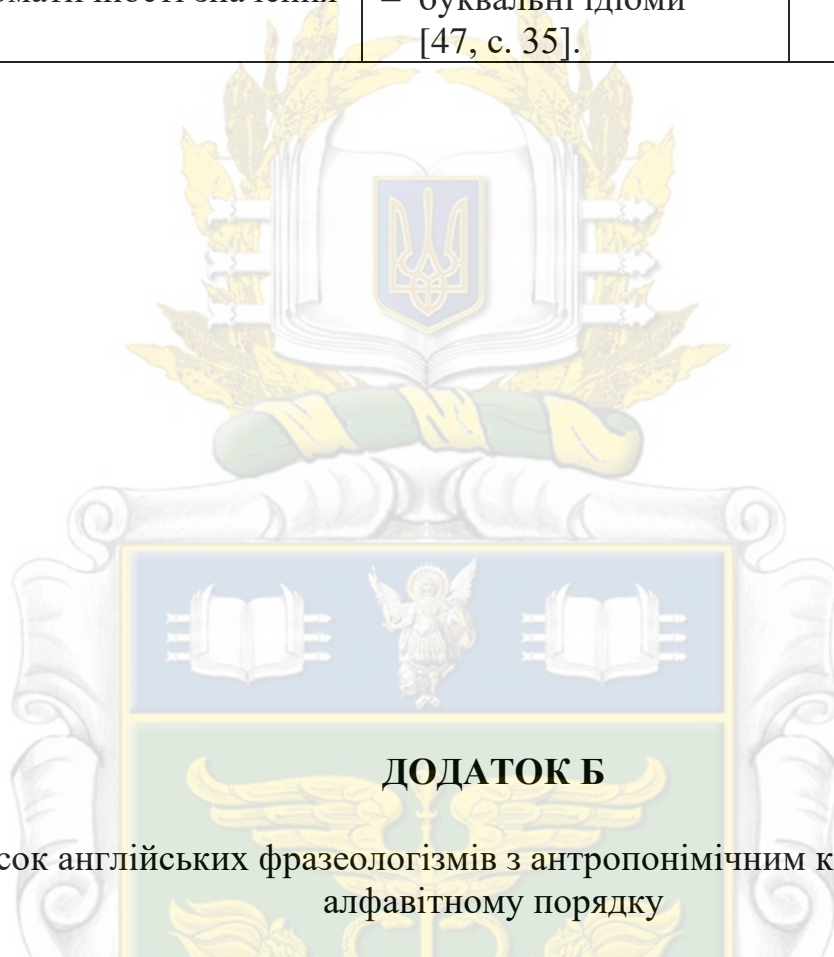
ДОДАТОК А

Класифікації фразеологізмів за різними принципами

№ п/п	Назва й основний принцип класифікації	Групи фразеологізмів у межах класифікації	Автор класифікації
1.	Структурно-семантична класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – ідіоми; – фразеологічні єдності; – фразеологічні вирази; – фразеологічні сполучення; – фразеологізовані словосполучення [16, с. 81-83]. 	П. С. Дудик
2.	Семантико-граматична класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – субстантивні фраземи; 	М. Ф. Алефіренко

		<ul style="list-style-type: none"> – дієслівні фраземи; – ад’єктивні фраземи; – адвербіальні фраземи; – інтер’єктивні фраземи [1, с. 46-70]. 	
3.	Морфологічна класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – субстантивні; – ад’єктивні; – адвербіальні; – вербальні [48, с.142-163]. 	В. Фляйшер
4.	Функціональна класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – фразеологічні метафори народного характеру; – фразеологічні метафори літературного характеру; – фразеологічні образні узагальнення народного характеру; – фразеологічні образні узагальнення літературного характеру; – специфічно жанрова фразеологія [5, с. 34-38]. 	Д. Х. Баранник
5.	Генетична класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – питомо українські фразеологічні одиниці; – запозичені фразеологічні одиниці; – фразеологічні кальки та напівкальки [32, с. 149]. 	Л. Г. Скрипник
6.	Класифікація за історичною еволюцією семантики	<ul style="list-style-type: none"> – перемінні словосполучення; – стійкі метафоричні словосполучення; – ідіоми [28, с. 157]. 	О. І. Панченко
7.	Класифікація	<ul style="list-style-type: none"> – ідіоми-кодування; 	А. Маккай

	за принципом стратифікації мови	– ідіоми-розкодування [52, с. 24-25].	
8.	Класифікація за ступенем ідіоматичності значення	– власне ідіоми; – напівідіоми; – буквальні ідіоми [47, с. 35].	Ч. Фернандо

ДОДАТОК Б

Список англійських фразеологізмів з антропонімічним компонентом в алфавітному порядку

№ п/п	Англійський фразеологізм	Український відповідник	Етимологія	Спосіб перекладу
1.	AbanquetofLucullus	Лукуллівський бенкет	Античність	Частковий еквівалент
2.	ABenjamin'sportion	Лєвова частка/пайка	Біблія	Частковий еквівалент
3.	AdoubtingThomas	Хома невірний/невіруючий	Біблія	Частковий еквівалент
4.	AJackofalltradesandmasterofnone	«Коли за все візьмешся, то нічого не зробиш»; «За все береться та не все вдається»	Література	Фразеологічний аналог
5.	AkisssofJudas (aJudaskiss)	Поцілунок Юди/Іуди (Юдин/Іудин поцілунок)	Біблія	Повний еквівалент
6.	Aman/sonofBelial	Розпусна людина	Біблія	Описовий переклад

7.	A Mark Tapley	Марк Теплі (людина, яка зберігає бадьорість і гарний настрій за будь-яких обставин)	Література	Комбінований переклад
8.	A Procrustean bed	Прокрустове ложе	Античність	Повний еквівалент
9.	A Roland for an Oliver	Око за око; зуб за зуб	Фольклор	Фразеологічний аналог
10.	A roll Jack Rice couldn't jump over	Велика сума грошей	Історія	Описовий переклад
11.	A Sisyphean labour	Сізіфова праця	Античність	Повний еквівалент
12.	A son of Mars	Син Марса (військовий)	Античність	Комбінований переклад
13.	A son of Neptune	Син Нептуна (моряк)	Античність	Комбінований переклад
14.	A sop to Cerberus	Що-небудь запропоноване, щоб задобрити когось; хабар	Античність	Описовий переклад
15.	Aaron's rod	Жезл Аарона (символ духовної сили та влади)	Біблія	Комбінований переклад
16.	Abelard and Heloise	Абеляр і Елоїза (символ безсмертного трагічного кохання)	Історія	Комбінований переклад
17.	According to Cocker	Відповідно до Кокера (правильно, за всіма правилами)	Історія	Комбінований переклад
18.	According to Gunter	Відповідно до Гюнтера (правильно)	Історія	Комбінований переклад
19.	According to Hoyle	Відповідно до Гойла (за планом або правилами)	Історія	Комбінований переклад
20.	Achilles' spear (the spear of Achilles)	Щось, що ранило і зцілює	Античність	Описовий переклад
21.	Adam's sale	Чиста вода	Біблія	Описовий переклад
22.	Adam's apple	Адамово яблуко (кадик)	Біблія	Комбінований переклад
23.	Adam's clay	Адамова глина (нахил чи жага до плотських пристрастей)	Біблія	Комбінований переклад
24.	Adam's nature	Людська природа; плоть	Біблія	Описовий переклад
25.	Adam's race	Адамові діти	Біблія	Частковий еквівалент
26.	Adam's son	Син Адама (чоловік)	Біблія	Комбінований переклад

27.	Adam'swine	Чиста вода	Біблія	Описовий переклад
28.	Adonis	Надзвичайно привабливий молодий чоловік	Античність	Описовий переклад
29.	Afteryou, mydearAlphonse	«Тільки після Вас, мій дорогий Альфонсе»	Література	Калькування (дослівний переклад)
30.	AgreemyAuntFanny!	Чорта/дідька лисого я погоджусь!	Інше	Фразеологічний аналог
31.	Aladdin'slamp	Лампа Аладдіна	Фольклор	Частковий еквівалент
32.	AlibiIke	Людина, яка постійно знаходить виправдання, щоб ухилитися від обов'язку чи відповідальності	Література	Описовий переклад
33.	AliceinWonderland	Аліса в Країні Чудес (дуже дивна ситуація, в якій відбуваються речі, що не мають жодного сенсу та суперечать очікуванням)	Література	Комбінований переклад
34.	Allmyeyeand BettyMartin!	Дурниця/нісенітниця!	Фольклор	Описовий переклад
35.	AllSirGarnet!	Усе гаразд/вельми задовільно!	Історія	Описовий переклад
36.	Allworkandnoplaymake sJackadullboy	«Умієш працювати – умій і відпочивати»	Література	Фразеологічний аналог
37.	AlphaandOmega	Альфа і омега	Біблія	Повний еквівалент
38.	AnAchilles/ Achilles' heel	Ахіллесова п'ята	Античність	Повний еквівалент
39.	AnadmirableCrichton	Неймовірний Крайтон (освічена людина, яка досягає успіхів у будь-яких справах або відзначається найвищою компетентністю)	Історія	Комбінований переклад
40.	AnAladdin'scave	Печера Аладдіна	Фольклор	Калькування (дослівний переклад)
41.	AneggofColumbus	Яйце Колумба	Фольклор	Повний еквівалент
42.	And Christ knows what	Та Бог зна що?; та ще казна-що?	Інше	Описовий переклад
43.	AnnieOakley	Безкоштовний квиток	Історія	Описовий

		на захід		переклад
44.	AnotherRichmondinthe field	Ще один несподіваний учасник або суперник	Література	Описовий переклад
45.	Appeal from PhilipdrunktoPhilipsober	Просити когось про перегляд рішення, яке було поспішним і необдуманим	Античність	Описовий переклад
46.	AppealtoCaesar	Апелювати до вищої влади; звернутися із закликом до виборців під час загальних виборів (політичний вираз)	Біблія	Описовий переклад
47.	AstonishtheBrowns	Кинути виклик суспільству	Інше	Описовий переклад
48.	Augeanstables	Авгієві стайні	Античність	Повний еквівалент
49.	AuntSally	Об'єкт критики, глузування й образ	Фольклор	Описовий переклад
50.	AverageJane	Звичайна дівчина чи жінка	Інше	Описовий переклад
51.	AverageJoe	Звичайний хлопець або чоловік	Інше	Описовий переклад
52.	Babbitry	Міщанство; буржуазна ментальність; надмірне почуття самовдоволення	Література	Описовий переклад
53.	BacchushasdrownedmorementhanNeptune	Вакх втопив більше людей, ніж Нептун (вино занапастило більше людей, ніж море)	Античність	Комбінований переклад
54.	Balaam'sass	Валаамова ослиця	Біблія	Повний еквівалент
55.	Barbiedoll	Приваблива, але позбавлена глузду людина (зазвичай про жінку, але може стосуватися чоловіка)	Інше	Описовий переклад
56.	Barkisiswilling	«Баркіс не проти»	Література	Антонімічний переклад
57.	Barmecidedinner (feast) (theBarmecide'sdinner (feast))	Бенкет, на якому нема чого їсти; удаваний достаток	Фольклор	Описовий переклад
58.	BeaRomeo	Бути Ромео (чоловік, який є романтиком або переживає глибоке закохання)	Література	Комбінований переклад
59.	BeashappyasLarry	Тішитися, як вітер капелюхом	Історія	Фразеологічний аналог

60.	Be in like Flynn	Бути успішною людиною	Історія	Описовий переклад
61.	BelikeHerod	Поводитися надзвичайно жорстоко	Біблія	Описовий переклад
62.	Beon (one's) PatMalone	Бути на самоті, без нікого	Фольклор	Описовий переклад
63.	Beammeup, Scotty!	«Заберіть мене!»; «Витягни мене звідси!»	Інше	Описовий переклад
64.	BeauBrummel	«Красунчик Браммел»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
65.	BeckySharp	Беккі Шарп (авантюристка, що полює за багатим чоловіком)	Література	Комбінований переклад
66.	BeforeyoucansayJackRobinson	Не встигнути і оком моргнути	Інше	Фразеологічний аналог
67.	BendthebowofUlysses	Зігнути лук Одисея (зробити надзвичайно складну роботу)	Античність	Комбінований переклад
68.	Benjaminofthefamily	Пізня дитина (хлопчик) у сім'ї; улюбленець	Біблія	Описовий переклад
69.	Besso'Bedlam	Божевільна жінка з лікарні «Бедлам»	Література	Описовий переклад
70.	BetweenScyllaandCharybdis	Між Скіллою/Сциллою і Харібдою	Античність	Повний еквівалент
71.	BigBrother	Старший Брат	Література	Частковий еквівалент
72.	BillCosbysweater	Мішкуватий светр зі сміливим малюнком	Історія	Описовий переклад
73.	BillJim	Білл Джим (прізвисько австралійського солдата)	Історія	Комбінований переклад
74.	Blondie	Блондинка	Інше	Калькування (дослівний переклад)
75.	BloodyMary	«Кривава Мері»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
76.	Bob'syouruncle!	«Простіше простого!»; «І справа з кінцем!»	Історія	Описовий переклад
77.	BondofHymenaeus	Пута/ланцюг Гіменея	Античність	Частковий еквівалент
78.	BowdowninthehouseofRimmon	Діяти/йти всупереч своїм принципам	Біблія	Описовий переклад
79.	BowthekneetoBaal	Поклонятися/	Біблія	Описовий

		підкорятися ідолу; створити собі кумира		переклад
80.	BoxandCox	Люди, які по черзі використовують одне й те саме приміщення	Література	Описовий переклад
81.	Box and Coxarrangement/existence/life	Умова, за якою двоє людей використовують приміщення по черзі	Література	Описовий переклад
82.	BreakPriscian'shead	Порушувати правила граматики	Античність	Описовий переклад
83.	Brown, JonesandRobinson	Браун, Джонс та Робінзон (звичайні англійці)	Література	Комбінований переклад
84.	Buckley'sandnone	Мало або зовсім немає шансів	Історія	Описовий переклад
85.	Buckley'schance/hope	Один шанс із тисячі, мало шансів	Історія	Описовий переклад
86.	Buggins'sturn	Призначення на посаду по черзі, а не за заслугами	Інше	Описовий переклад
87.	Buridan'ssaw	Буріданів віслюк	Історія	Повний еквівалент
88.	ByGeorge!	Йй-Богу!; от тобі й на!; ось тобі й маєш!	Інше	Фразеологічний аналог
89.	By the Lord Harry!	Та чорт забирай!	Інше	Фразеологічний аналог
90.	Caesar'swifeis (must/shouldbe) abovesuspicion	Дружина Цезаря (повинна бути) поза підозрою	Античність	Калькування (дослівний переклад)
91.	CalamityJane	Песимістична, охоплена панікою людина	Історія	Описовий переклад
92.	CaptainObvious	Капітан Очевидність (людина, яка висуває очевидні та зайві твердження)	Інше	Комбінований переклад
93.	Cassandrawarning	Застереження Кассандри (попередження, які ігноруються людьми, але завжди збуваються)	Античність	Комбінований переклад
94.	CastorandPollux	Вогні святого Ельма	Античність	Описовий переклад
95.	Charleyhorse	Судоми або ригідність м'язів	Інше	Описовий переклад
96.	ChattyCathy	Язиката Хвеська	Інше	Частковий еквівалент
97.	CheapCharlie	Снігу зимою не дістанеш	Історія	Фразеологічний аналог

98.	CheapJack/John	Дрібний торговець-мандрівник, який продає дешеві та неякісні товари на ринку чи ярмарку	Історія	Описовий переклад
99.	Christ in heaven!	Свят-свят!	Інше	Описовий переклад
100.	ChristopherColumbus!	Отакої!; от така ловись!	Інше	Фразеологічний аналог
101.	ColonelBlimp	Полковник Блімп (пихатий і дратівливий чоловік похилого віку; уособлення консерватизму)	Література	Комбінований переклад
102.	Cordelia'sgift	Ніжний і тихий голос жінки	Література	Описовий переклад
103.	(As) craftyasOldNick	Потайна собака	Біблія	Фразеологічний аналог
104.	CuttheGordianknot/ theknot	Розрубати гордіїв вузол	Античність	Повний еквівалент
105.	DamePartingtonand hermop	Людина, яка рішуче виступає проти реформ, навіть якщо вони неминучі	Історія	Описовий переклад
106.	Damocles' sword (theswordofDamocles)	Дамоклів меч (меч Дамокла)	Античність	Повний еквівалент
107.	DamonandPythias	Два Аякси	Античність	Фразеологічний аналог
108.	Daniel come tojudgeme nt	Чесний і справедливий суддя	Література	Описовий переклад
109.	DarbyandJoan	Дарбі та Джоан (нерозлучне подружжя похилого віку)	Література	Комбінований переклад
110.	DavidandJonathan	Два Аякси	Біблія	Фразеологічний аналог
111.	DavyJones'slocker	Скрина Деві Джонса	Фольклор	Частковий еквівалент
112.	(As) deadasQueenAnn/Julius Caesar	Мертвий як королева Анна/Юлій Цезар	Історія	Калькування (дослівний переклад)
113.	DearJohnletter	Лист про розрив романтичних стосунків, надісланий чоловіку його коханою	Історія	Описовий переклад
114.	DeliverthemessagetoGar cia	Проявляти ініціативу у виконанні важливих або необхідних завдань, незважаючи на труднощі або не потребує	Література	Описовий переклад

		конкретних інструкцій		
115.	DickTracy	Дік Трейсі (людина, яка щось розслідує (часто щось тривіальне))	Література	Комбінований переклад
116.	DickTurpin	Дік Терпін (жартома звинувачена у крадіжці людина)	Історія	Комбінований переклад
117.	DielikeRoland	Померти від голоду чи спраги	Фольклор	Описовий переклад
118.	Dinewith DukeHumphrey	Залишитися без обіду	Історія	Описовий переклад
119.	Diogenes' lantern	Ліхтар Діогена	Фольклор	Частковий еквівалент
120.	DoaCrusoeonone	Залишити когось на безлюдному острові; на самоті	Література	Описовий переклад
121.	DoaMelba	Повернутися з пенсії; зробити кілька вдалих прощальних виступів	Історія	Описовий переклад
122.	DoyouknowDr. WrightofNorwich	Саркастичний коментар, зроблений на званій вечері, щоб закликати гостя продовжувати передавати вино	Фольклор	Описовий переклад
123.	DoctorFell	Людина, яка викликає до себе мимовільну антипатію	Історія	Описовий переклад
124.	DonJuan	Дон Жуан	Література	Повний еквівалент
125.	DonQuixote	Дон Кіхот	Література	Повний еквівалент
126.	DorianGrey	Доріан Грей (самозакоханий егоїст)	Література	Комбінований переклад
127.	Draconianlaws	Драконівські закони	Античність	Повний еквівалент
128.	(As) drunkasDavid'ssow	П'яний як ніч/барило	Фольклор	Частковий еквівалент
129.	Elvishasleft thebuilding	«Елвіс покинув будівлю»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
130.	Enough (something) tochokeCaligula'shorse	Хоч греблю гати; хоч лопатою загрибай; кури не клюють; і свині не їдять; аж кишить	Античність	Фразеологічний аналог
131.	Eve'sdaughter	Донька Єви (жінка)	Біблія	Комбінований переклад
132.	EvelKnievelJocular	Людина, яка займається	Історія	Описовий переклад

		небезпечними трюками		
133.	EvenHomersometimesnods	«Немає чоловіка без вади»; «Кінь на чотирьох ногах, та й то спотикається»	Античність	Фразеологічний аналог
134.	EveryJackhashisJill	У кожного голуба своя горлиця	Фольклор	Частковий еквівалент
135.	EverymanJack	Кожна людина (без винятку)	Інше	Описовий переклад
136.	Fabianpolicy/tactics	Очікувальна й обережна політика у боротьбі з ворогом чи супротивником	Античність	Описовий переклад
137.	(As) falseasCressida	Каїнова душа	Античність	Фразеологічний аналог
138.	FataMorgana	Явище, яке складається з декількох форм міражів	Фольклор	Описовий переклад
139.	FatherKnickerbocker	«Батько Нікербокер»	Література	Калькування (дослівний переклад)
140.	Faustianbargain	Фаустівська угода (домовленість, за якою особа відмовляється від моральних, етичних або духовних цінностей на користь багатства, влади й інших переваг)	Література	Комбінований переклад
141.	FieryFace	Зовнішня ознака запального характеру	Історія	Описовий переклад
142.	FlorenceNightingale	Людина, яка безкорисливо піклується про інших	Історія	Описовий переклад
143.	For the love of Mike	Заради Бога!	Інше	Описовий переклад
144.	FortheloveofPete	Заради Бога!	Інше	Описовий переклад
145.	Frankenstein'smonster	Монстр Франкенштейна (річ, яка стає жахливою чи руйнівною для її творця)	Література	Комбінований переклад
146.	Freudianslip	Обмовка за Фрейдом (обмовка, що виникла через вплив несвідомого приглушеного	Історія	Комбінований переклад

		бажання)		
147.	FriendofBillW.	Людина, яка страждає на алкоголізм, але одужує (особливо та, хто відвідує спільноту «Анонімні Алкоголіки»)	Історія	Описовий переклад
148.	(As) gameasNedKelly	Не з заячого пуху	Історія	Фразеологічний аналог
149.	Garrisonfinish	Момент змагання, під час якого один з учасників виривається вперед на самому фініші та перемагає	Історія	Описовий переклад
150.	GayLothario	Дон Жуан (спокусник)	Література	Комбінований переклад
151.	Give (one) aRolandforanOliver	Око за око; зуб за зуб	Фольклор	Фразеологічний аналог
152.	GoGalt	Знизити продуктивність або припинити роботу на знак соціального протесту проти того, що ви вважаєте морально неприйнятним	Література	Описовий переклад
153.	GotoAbraham'sbosom	Піти на лоно Авраамове	Біблія	Частковий еквівалент
154.	GodputtogetherTomandJerry	Зібрав Бог пару – Карпа і Хвеську	Інше	Частковий еквівалент
155.	GogandMagog	Гог і Магог (уособлення темних сил, з якими в кінці світу боротиметься Бог і його воїнство)	Біблія	Комбінований переклад
156.	Good-timeCharlie	Гульвіса	Інше	Описовий переклад
157.	GordonBennett!	Боже праведний!	Історія	Описовий переклад
158.	GrinlikeaCheshirecat	Світити зубами	Література	Фразеологічний аналог
159.	GrowlikeTopsy	Рости як на дріжджах	Література	Фразеологічний аналог
160.	Hamletwithout theprince	Подія, що відбувається без головної дійової особи	Історія	Описовий переклад
161.	NandyAndy	Людина, яка завжди готова на всілякі витівки	Література	Описовий переклад

162.	HavehadtheRichard	Непоправно пошкоджений	Література	Описовий переклад
163.	HeathRobinson	Складний і непрактичний винахід	Історія	Описовий переклад
164.	Hercules' Pillars (thePillarsOfHercules)	Геркулесові стовпи (стовпи Геракла)	Античність	Повний еквівалент
165.	HerecomesJohn/Mary!	От/ось іде Джон/Мері!	Інше	Калькування (дослівний переклад)
166.	HigherthanGilderoy'skite	Аж до (самих) хмар	Історія	Фразеологічний аналог
167.	Hobson'schoice	Або це, або нічого; вимушений вибір або відсутність будь-якого вибору	Історія	Описовий переклад
168.	Homerriclaughter	Гомеричний сміх	Античність	Повний еквівалент
169.	I'mallright, Jack	У мене все гаразд	Інше	Описовий переклад
170.	IfthemountainwillnotcometoMahomet, Mahometmustgoto themountain	«Якщо гора не йде до Магомета, то Магомет іде до гори»	Історія	Частковий еквівалент
171.	InAbraham'sbosom	На лоні Авраама	Біблія	Частковий еквівалент
172.	In the arms of Morpheus	В обіймах Морфея	Античність	Повний еквівалент
173.	(As) innocentasayoungAdam	Як Адам і Єва в раю	Біблія	Фразеологічний аналог
174.	(As) innocentasEve	Як Адам і Єва в раю	Біблія	Фразеологічний аналог
175.	IronLady	«Залізна Леді»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
176.	IsSaulalsoamongtheprophets?	Невже й Саул серед пророків?	Біблія	Повний еквівалент
177.	JackandJill/Gill	Хлопець і дівчина	Фольклор	Описовий переклад
178.	JackFrost	Джек Фрост (уособлення зими); Мороз (персонаж фольклору слов'ян)	Фольклор	Комбінований переклад
179.	JackHomer	Самовдоволений хлопчисько	Фольклор	Описовий переклад
180.	JackKetch	Джек Кетч (кат)	Історія	Комбінований переклад
181.	Jackofalltrades (Jack-of-all-trades)	І швець, і жнець, і на дуду грець; майстер на всі руки	Література	Фразеологічний аналог

182.	Jackofonbothsides	І нашим, і вашим; і кози ситі, і сіно ціле	Інше	Фразеологічний аналог
183.	Jackoutofdoors/office	Звільнений з роботи чиновник; безробітний; бродяга	Інше	Описовий переклад
184.	JackSprat	Карлик, нікчемна людина	Фольклор	Описовий переклад
185.	JackTar	Джек Тар (моряк)	Історія	Комбінований переклад
186.	JacktheLad	Впевнений і безтурботний молодий чоловік	Фольклор	Описовий переклад
187.	Jacob's ladder	Драбина Якова	Біблія	Калькування (дослівний переклад)
188.	JaneRoe	Ім'я, дане жінці, чиє справжнє ім'я невідоме або не може бути розкрито	Історія	Описовий переклад
189.	Janus-faced	Дволикий Янус	Античність	Частковий еквівалент
190.	Jeez Louise!	Та невже!	Інше	Описовий переклад
191.	JekyllandHyde	Джекіл і Хайд/Гайд (людина, яка по чергово демонструє протилежні особистості чи сторони (добро та зло))	Література	Комбінований переклад
192.	Jesus, Mary, and Joseph!	Боже!	Інше	Описовий переклад
193.	Job's comforter	Лицемірний горе-розрадік	Біблія	Описовий переклад
194.	Job's news	Сумні новини	Біблія	Описовий переклад
195.	Job's post	Людина, яка приносить погані новини	Біблія	Описовий переклад
196.	Joe Miller	Анекдот з бородою	Історія	Фразеологічний аналог
197.	Joe Sixpack	Середньостатистична людина	Література	Описовий переклад
198.	John Bull	Джон Буль (типове та глузливе прізвисько англійців)	Література	Комбінований переклад
199.	John Doe and Richard Roe	Уявні позивач і відповідач	Історія	Описовий переклад
200.	John Doe can't catch a break	Нещасному Макару, нема талану; на бідного Макара всі	Історія	Фразеологічний аналог

		шишки летять		
201.	JohnHancock	Особистий підпис людини	Історія	Описовий переклад
202.	JohnHighlandman	Узагальнений образ шотландського народу	Фольклор	Описовий переклад
203.	JohnLongthecarrier	Тільки по смерть посилає б	Фольклор	Фразеологічний аналог
204.	Johno'Nokesand Johno'Styles	Уявні сторони в судовому процесі; прості люди	Історія	Описовий переклад
205.	JohnThomson'sman	Підкаблучник	Інше	Описовий переклад
206.	JohnTrot	Символ селянства; невихований хлопець, мужлай	Фольклор	Описовий переклад
207.	Johnny-come-lately	Новачок; людина, яка приходить в останню хвилину	Інше	Описовий переклад
208.	Johnny-on-the-spot	Фігаро тут, Фігаро там	Інше	Фразеологічний аналог
209.	Jonah'sgourd	Швидкоплинність життя; щось, що швидко розквітає і так само в'яне	Біблія	Описовий переклад
210.	Joseph'scoat	Барвистий і почесний одяг; символ прихильності	Біблія	Описовий переклад
211.	KeepupwiththeJoneses	Встигнути за Джонсами (жити не гірше за інших (наприклад, друзів чи сусідів))	Література	Комбінований переклад
212.	KingCharles'shead	Ідея-фікс	Література	Фразеологічний аналог
213.	KingLog	Король-Колода (пасивна та байдужа людина)	Література	Комбінований переклад
214.	LadyBountiful	Жінка, яка займається благодійністю для того, щоб привернути увагу інших	Література	Описовий переклад
215.	Lamourette'skiss	Тимчасовий, німічний і ненадійний мир	Історія	Описовий переклад
216.	LaresandPenates	Лари і пенати	Античність	Калькування (дослівний переклад)
217.	Lead/livethelifeofRiley	Жити як бобер у салі	Фольклор	Фразеологічний аналог
218.	LetGeorgedoit	«Іван киває на Петра,	Історія	Фразеологічний

		а Петро – на Івана»		аналог
219.	LifftheLidofPandora'sbox	Відкрити скриньку Пандори	Античність	Частковий еквівалент
220.	LittleMary	Шлунок	Література	Описовий переклад
221.	LiveassafeasinAbraham'sbosom	Жити як у Христа/Бога за пазухою/дверима	Біблія	Фразеологічний аналог
222.	LiveinAbraham'sbosom	Жити на лоні Авраама	Біблія	Частковий еквівалент
223.	MakefittheProcrusteanbed (place/stretch (one) ontheProcrusteanbed)	Вкласти в прокрустове ложе	Античність	Частковий еквівалент
224.	Mandelaeffect	Явище, коли багато людей поділяють колективну пам'ять про помилкові події (яких ніколи не було)	Історія	Описовий переклад
225.	MeddlesomeMatty	Людина, яка втручається в чужі справи чи проблеми	Література	Описовий переклад
226.	(As) meekasMoses	Покірний/лагідний, як Мойсей	Біблія	Калькування (дослівний переклад)
227.	MillerofDee	Людина, яка живе самостійно та не залежить від інших	Фольклор	Описовий переклад
228.	Morton'sfork	Вилка Мортон (вибір між двома складними альтернативами)	Історія	Комбінований переклад
229.	MrsJellyby	Жінка, надміру захоплена громадською діяльністю на шкоду своїм дітям і дому	Література	Описовий переклад
230.	Mrs. Grundy	Люди, світ; людина, яка дуже цінує пристойність	Література	Описовий переклад
231.	Murphy'slaw	Закон Мерфі (за іронією долі)	Історія	Комбінований переклад
232.	Naboth'svineyard	Виноградник Навота (предмет заздрості та зазіхання)	Біблія	Комбінований переклад
233.	NervousNellie	Дуже сором'язлива, боязка та тривожна людина	Інше	Описовий переклад
234.	Noway, Jose!	Нізащо на світі!	Література	Фразеологічний аналог
235.	Noah'sark	Ноїв ковчег	Біблія	Повний еквівалент
236.	NotknowsomeonefromA	Не в змозі впізнати чи	Біблія	Описовий

	dam	взагалі не знати людину		переклад
237.	Occam's razor	Бритва Оккама (принцип, згідно з яким не треба робити більше припущень, ніж це необхідно)	Історія	Комбінований переклад
238.	(As) old as Adam	Старий як (білий) світ	Біблія	Частковий еквівалент
239.	(As) old as Methuselah	Мафусаїлів вік	Біблія	Частковий еквівалент
240.	On your Jack Jones	Самостійно	Інше	Описовий переклад
241.	One for the Gipper	Досягти успіху чи перемоги на честь когось іншого	Історія	Описовий переклад
242.	One is no Solomon	Пороху не вигадас	Біблія	Фразеологічний аналог
243.	Only Nixon could go to China	Здатність політичного лідера зробити щось особливо складне та заборонене, не ставлячи під загрозу прихильність і довіру інших	Історія	Описовий переклад
244.	Out-Herod Herod	Бути надзвичайно жорстоким або справжнім тираном	Література	Описовий переклад
245.	Painted Jezebel	Хитра та безсоромна жінка	Біблія	Описовий переклад
246.	Pandora's box	Скрина Пандори	Античність	Частковий еквівалент
247.	Patience of Job	Ангельське терпіння	Біблія	Частковий еквівалент
248.	(As) patient as Griselda	Терпляча, як Грізелда	Фольклор	Калькування (дослівний переклад)
249.	Paul Pry (Nosey Parker)	Людина, яка всюди сує свого носа	Література	Описовий переклад
250.	Peeping Tom	Людина, яка потайки підглядає за іншими, коли вони роздягаються	Фольклор	Описовий переклад
251.	Penelope's web	Тактика зволікання з прийняттям рішення	Античність	Описовий переклад
252.	Plain Jane	Неприваблива дівчина чи жінка	Фольклор	Описовий переклад
253.	Play by the Marquis of Queensberry's rules	Діяти етично та чесно, за правилами	Історія	Описовий переклад
254.	(As) pleased as Punch	На сьомому небі	Фольклор	Фразеологічний

				аналог
255.	(As) poorasJob	Бідний як церковна миша	Біблія	Частковий еквівалент
256.	(As) poorasJob'sturkey	Бідний як церковна миша	Біблія	Частковий еквівалент
257.	Populike Jack-in-the-box	Вискочити як Пилип з конопель; як Кузьма з маку вискочити	Фольклор	Частковий еквівалент
258.	PrinceAlbert (PrinceAlbertcoat)	Сюртук з довгими полами	Історія	Описовий переклад
259.	Prometheanfire	Прометей вогонь	Античність	Повний еквівалент
260.	ProperCharlie	Набитий дурень	Історія	Фразеологічний аналог
261.	(As) proudasLucifer	Дерти кирпу; напустити пихи	Біблія	Фразеологічний аналог
262.	PutontheRitz	Розкішно одягатися; жити у розкоші, демонструючи своє багатство	Історія	Описовий переклад
263.	Pyrrhic/Cadmeanvictory	Пірова/кадмійська перемога	Античність	Повний еквівалент
264.	QueenAnneisdead	Відкрити Америку; «Знайшов сокирку під лавкою!»; «Диво – на березині бруньки!»	Історія	Фразеологічний аналог
265.	RaiseCain	Наробити шелесту	Біблія	Фразеологічний аналог
266.	RaisepromiscuousNed	Закрутити веремію	Інше	Фразеологічний аналог
267.	(As) richasaFugger	Дуже багатий	Історія	Описовий переклад
268.	(As) richasCroesus	Багатий, як Крез	Античність	Повний еквівалент
269.	(As) richasRockefeller	Дуже багатий	Історія	Описовий переклад
270.	Richardishimselfagain	Живий курилко	Література	Фразеологічний аналог
271.	RipVanWinkle	Людина, яка не помічає змін чи багато спить; ретроград	Література	Описовий переклад
272.	RobPetertopayPaul	«Пограбувати Петра, щоб заплатити Павлу»	Біблія	Повний еквівалент
273.	RobinGoodfellow	Робін Паливода (Робін Добряга) (ельф, дух, пустун)	Література	Комбінований переклад
274.	(As) roundasGiotto'sO	Швидко й ідеально зроблено	Історія	Описовий переклад
275.	Round Robin Hood's	Обхідним шляхом	Фольклор	Описовий

	barn			переклад
276.	RubeGoldberg	Складний і непрактичний винахід	Історія	Описовий переклад
277.	SallyLunn	Солодка здобна булочка	Історія	Описовий переклад
278.	Scrooge	Скрудж (скнара)	Література	Комбінований переклад
279.	ShamAbraham	Удавати з себе хворого та бідного	Історія	Описовий переклад
280.	SinceAdamwasaboy	За царя Гороха/Панька	Біблія	Фразеологічний аналог
281.	SisterAnne	Вірний друг (про жінку)	Фольклор	Описовий переклад
282.	SlipsomeoneaMickeyFinn	Підсунути комусь МіккіФінна (напоїти когось наркотичним або фальсифікованим напоєм)	Інше	Комбінований переклад
283.	SoapySam	«Мильний Сем»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
284.	SomewheretotherightofGenghisKhan	Надзвичайно консервативна людина у своїх політичних чи особистих переконаннях	Історія	Описовий переклад
285.	StrephonandPhyllis	Зворушлива закохана пара	Література	Описовий переклад
286.	SupwithPluto	Віддати Богові душу; дати/врізати дуба	Античність	Фразеологічний аналог
287.	Sup with Sir Thomas Gresham	Залишитись без обіду	Історія	Описовий переклад
288.	SweetFannyAdams	Абсолютно нічого, щось неважливе	Історія	Описовий переклад
289.	TheBlackMaria/Mary	Тюремний фургон; німецький димовий снаряд під час Першої світової війни	Історія	Описовий переклад
290.	Thebrand/markofCain	Каїнове тавро	Біблія	Частковий еквівалент
291.	ThecapofFortunatus (Fortunatus' scap)	Шапка, що виконує всі бажання свого власника	Фольклор	Описовий переклад
292.	TheCapuletsand theMontagues	Монтеккі і Капулетті (дві сторони, що ворогують; неготовність до чогось)	Література	Комбінований переклад
293.	ThecaskofDanaides	Бочка Данаїд	Античність	Повний еквівалент

294.	ThecupofCirce	Напій Цирцеї, який перетворює людей на інші істоти	Античність	Описовий переклад
295.	ThecurseofCain	Прокляття Каїна	Біблія	Калькування (дослівний переклад)
296.	TheGordianknot	Гордіїв вузол	Античність	Повний еквівалент
297.	ThelawoftheMedesandPersians	Право мідян та персів (те, що не може бути відмінене)	Біблія	Комбінований переклад
298.	ThelifeofRiley/Reilly	Розкішне, забезпечене, безтурботне життя	Фольклор	Описовий переклад
299.	TheMatthewprinciple	Ефект Матвія (явище нерівномірного розподілу переваг, за яким більше дістанеться тим, хто вже володіє ними)	Біблія	Комбінований переклад
300.	TheMidastouch	Дотик Мідаса (здатність заробляти гроші на всьому)	Античність	Комбінований переклад
301.	TheoldAdam	Ветхий Адам	Біблія	Повний еквівалент
302.	TheOphraeffect	Ефект Опри (збільшення продажів після реклами в епізоді токшоу «Шоу Опри Вінфрі», яке транслювалося по телебаченню протягом 25 років)	Історія	Комбінований переклад
303.	ThePaddywagon	Тюремний фургон	Історія	Описовий переклад
304.	TherealSimonPure	Справжня особа чи річ	Література	Описовий переклад
305.	TheshirtofNessus	Сорочка Несса (руйнівна сила/вплив)	Античність	Комбінований переклад
306.	The Son of God	Ісус Христос	Біблія	Описовий переклад
307.	ThethreadofAriadne	Нитка Аріадни	Античність	Повний еквівалент
308.	ThetormentsofTantalus	Муки Тантала	Античність	Повний еквівалент
309.	ThevicarofBray	Ренегат або пристосуванець	Історія	Описовий переклад
310.	ThewisdomofSolomon	Мудрість Соломона	Біблія	Повний еквівалент
311.	TomandJerry	Міцний пунш	Література	Описовий переклад

312.	Tomfool	Набитий дурень	Інше	Фразеологічний аналог
313.	Tomo'Bedlam	Божевільний чоловік з лікарні «Бедлам»	Література	Описовий переклад
314.	TomPepper	Великий брехун	Фольклор	Описовий переклад
315.	TomTailor	Кравець	Інше	Описовий переклад
316.	TomThumb	Карлик, хлопчик-мізинчик	Література	Описовий переклад
317.	TomTiddler'sground	Золоте дно	Фольклор	Фразеологічний аналог
318.	Tom, DickandHarry (Jack, JemandJonathan)	Усі звичайні люди	Фольклор	Описовий переклад
319.	TommyAtkins	Томмі Аткінс (прізвисько англійського солдата)	Історія	Комбінований переклад
320.	TyphoidMary	«Тифозна Мері»	Історія	Калькування (дослівний переклад)
321.	UncleTomCobleyandall	Жартівливий або примхливий спосіб сказати, що список людей надзвичайно довгий	Фольклор	Описовий переклад
322.	UriahHeep	УріяГіп (лицемір)	Література	Комбінований переклад
323.	WalterMitty	ВолтерМітті (людина, яка віддається героїчним мріям і вводить людей в оману щодо свого життя)	Література	Комбінований переклад
324.	Waltz/walkMatilda	Брати пакунок з особистими речами під час подорожі	Фольклор	Описовий переклад
325.	WearJoseph'scoat	Протистояти спокусі	Біблія	Описовий переклад
326.	WearyWillie	Ложку води в хату не внесе	Історія	Фразеологічний аналог
327.	WhenQueenAnne wasalive	За царя Гороха/Панька	Література	Фразеологічний аналог